

การนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน :
กรณีศึกษา ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดย

นางสาวนภาพรอรณ วงศ์มณี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน : กรณีศึกษา
ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

โดย

นางสาวนภาพรณ วงศ์มณี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**AN INTRODUCTION OF SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY AS A PRACTICE
FOR LIVING : A CASE STUDY OF SAITHONG COMMUNITY, TAMBON
JAROENMUEANG, AMPHOE PHAN, CHANGWAT CHIANG RAI**

By

Napaphan Wongmanee

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Program of Public and Private Management)

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2010

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน : กรณีศึกษา ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” เสนอโดย นางสาวนภาพรรณ วงค์มณี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน พ.ค พ.ศ. 2556

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม รัตนโชติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ
นาง นพดล เหลืองภิมย์ ประธานกรรมการ

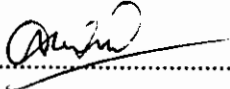
(อาจารย์ ดร.นพดล เหลืองภิมย์)

30 / พ.ค. / 54

 กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กฤษฎา พ็ชรพานิช)

30 / พ.ค. / 54

 กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม รัตนโชติ)

30 / พ.ค. / 54

52603303 : สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน

คำสำคัญ : เศรษฐกิจพอเพียง/ตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ/ ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว/ชุมชนทรายทอง/เชียงราย

นภาพรรณ วงศ์มณี : การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน : กรณีศึกษา ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : ผศ. ดร. สุธรรม รัตนโชติ . 109 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว จำนวน 145 ครัวเรือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.8379 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้บรรยายลักษณะข้อมูลและทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ทดสอบค่า t - test และ F- test การทดสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ (Scheffé's method) ใช้การทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Correlations) และใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ตัวแปร ด้วยตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี อยู่ในระดับมาก และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมแตกต่างกันไปตาม ระดับการศึกษา ระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนักศึกษา.....*นภาพรรณ วงศ์มณี*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ.....*Amato*.....

52603303 : MAJOR : PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT

KEY WORDS : SUFFICIENCY ECONOMY, MULTIPLE LINEAR REGRESSION,
ANOVA, SAITHONG COMMUNITY, CHIANGRAI

NAPAPHAN WONGMANEE : AN INTRODUCTION OF SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY AS A PRACTICE FOR LIVING : A CASE STUDY OF SAITHONG
COMMUNITY, TAMBON JAROENMEUNG, AMPHOE PHAN, CHIANGRAI PROVINCE.
THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SUDHAM RATTANACHOT, Ph.D. 109 pp.

This research is to investigate an introduction of the Sufficient Economy Philosophy as a Practice for Living in Saithong Community, Tambon Jaroenmeung, Amphoe Phan, Chiangrai Province. This philosophy includes the practice of sufficiency, rationality, and self awareness/protection/immunity. Questionnaires were used as a tool to collect the data. 145 households (samples) were collected under the reliability of 0.8379 . Frequency, percentage, mean as well as standard deviation were used to analyze the data. Hypotheses were set and tested by one-way ANOVA, t-test, F-test, and Scheffe's method for measuring the correlation. Then, the multiple linear regression was used to construct the model of relationship between independent and dependent variables. The finding suggests that Saithong community has highly practiced the sufficiency economy philosophy including the practice of sufficiency, rationality and self awareness/protection/immunity. In addition, the successful practices of the concept of the sufficiency economy in this community are statistically different at the significant level of 0.05 according to the different education levels and the different levels of understanding this concept.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Program of Public and Private Management

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2010

Student's signature Napaphan Wongmanee

Independent Study Advisor's signature

Sudham

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม รัตน โสคติ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาแนะนำและให้คำปรึกษา ให้ความรู้ แนวคิด ตลอดจนตรวจข้อบกพร่อง แก้ไข ปรับปรุงงานวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดำเนินการวิจัยให้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. นกมล เหลืองภิรมย์ และอาจารย์ ดร. กฤษณา พัชรานิช ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และรองศาสตราจารย์ ดร.นาวิ เจียรดำรง ที่เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ ในความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการศึกษาด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการประสานงาน และให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเจริญเมือง และผู้ใหญ่บ้านผู้นำชุมชน รวมถึงชาวบ้านชุมชนทรายทองทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลเป็นอย่างดีจนบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ขอขอบพระคุณหัวหน้า เพื่อนร่วมงาน ที่เข้าใจและให้ความช่วยเหลือด้วยดีมาโดยตลอด และขอขอบคุณเพื่อนๆร่วมคณะที่ร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรค และเป็นกำลังใจเคียงข้างกัน มาตลอดจนทำให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานในการวิจัย.....	3
ขอบเขตทางการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
นิยามศัพท์.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยว เศรษฐกิจพอเพียง	8
แนวคิดการพึ่งตนเอง.....	23
ทฤษฎีใหม่.....	25
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ	28
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน	31
ความเข้มแข็งของชุมชน.....	33
แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม(Social Capital).....	33
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของตำบลเจริญเมือง.....	42
สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนทรายทอง	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47

บทที่	หน้า
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	47
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	48
วิธีการสร้างเครื่องมือ	49
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)	50
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
วิเคราะห์ตัวแปรอิสระ	53
วิเคราะห์ตัวแปรตาม	61
ทดสอบสมมติฐานความแตกต่าง	66
สร้างตัวแบบสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ	83
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
สรุปผลการวิจัย	89
อภิปรายผลการวิจัย	93
ข้อเสนอแนะทั่วไป	93
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	94
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	98
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	99
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	101
ประวัติผู้วิจัย	109

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
2	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	54
3	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	55
4	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามระดับรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม	56
5	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามการตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	57
6	จำนวนข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ถูกต้อง	60
7	จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	71
8	ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง ..	62
9	ภาพรวมระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง.....	66
10	ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามเพศ	68
11	ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามอายุ	70
12	ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับการศึกษา.....	72
13	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับการศึกษา.....	75
14	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับการศึกษา.....	75
15	ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน.....	76

ตารางที่		หน้า
16	ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	78
17	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	81
18	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	81
19	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	82
20	ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	82
21	ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้	84
22	ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	85
23	ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	86
24	ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	87

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของสังคมไทยในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนเกือบทุกระดับของสังคมไทย ที่ได้เผชิญกับภาวะการผันผวนทางเศรษฐกิจ ค่าครองชีพสูงขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่ยากจน หาเช้ากินค่ำ ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ก่อให้เกิดความลำบากในการดำรงชีพและการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาอีก เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาศีลธรรมตกต่ำ ปัญหาความยากจน และปัญหาสังคมอื่นๆ

วิกฤติทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้ประสบนั้น ถูกสะสมต่อเนื่องมาหลายปี ความฟุ้งเฟ้อทำให้สังคมไทยขาดจิตสำนึกในเรื่องของความพอดีและพอเพียง มีการจับจ่ายใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือยทั้งในองค์กรของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน การดำเนินการต่างๆตั้งอยู่บนพื้นฐานของความประมาท ไม่ระมัดระวัง ขาดความประหยัด เพราะยึดในกระแสโลกาภิวัตน์มากเกินไป ที่มุ่งเน้นแต่การค้า การลงทุน แต่ขาดความตระหนักถึงความเป็นคนและความเป็นสังคมไทย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550- 2554) กำหนดขึ้นบนพื้นฐาน การเสริมสร้างทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและได้อัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่สังคมที่เป็นสุข ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทย จึงให้ความสำคัญมากในการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายและผู้ได้รับผลประโยชน์ ผลกระทบ จากการพัฒนา ขณะเดียวกันผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะ ความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ

“ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรมให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ในคนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในกรอบคร่าวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข

ขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคม อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554))

ปัจจุบันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้มีการเผยแพร่ออกไปจนเป็นที่รับรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในแวดวงของนักวิชาการด้านการพัฒนา รวมทั้งเป็นแนวคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ประเทศต่างๆควรนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศของตนเองต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่ศึกษาในเรื่องการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษาของชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองแบบยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

แต่เดิมเป็นหมู่บ้านสันทรายใน ตำบลเจริญเมือง เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ชุมชนทรายทองจึงได้แยกออกจากชุมชนสันทราย เมื่อปี พ.ศ. 2545 ขณะแยก มีประชาชนทั้งหมด 287 ครัวเรือน และประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ในปัจจุบันทรายทองมีประชากร 145 ครัวเรือน เป็นชุมชนที่ 17 ของตำบลเจริญเมือง ที่มีจำนวนประชากร 384 คน

1.1 สภาพปัญหา

จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและนำมาใช้ได้จริงในสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน ใช้หลักการพึ่งพาตนเอง ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาปริญญาโทด้านการจัดการภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนทรายทอง จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษาของชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นชุมชนที่มีความเจริญรุ่งเรืองเข้ามายังหมู่บ้านอีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในโครงสร้างหมู่บ้าน การเข้าไปทำงานในสังคมเมือง แต่ก็ยังมีประชาชนบางส่วนที่ยังดำรงชีวิตตามแนววิถีชีวิตแบบดั้งเดิม และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

จากการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการศึกษาถึงการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

2. เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

3. เพื่อเปรียบเทียบการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกัน

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามเพศ

3.2 การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามอายุ

3.3 การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

3.4 การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

3.5 การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ

4.1.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

4.1.1.1 สภาพทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

4.1.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน

4.1.1.3 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

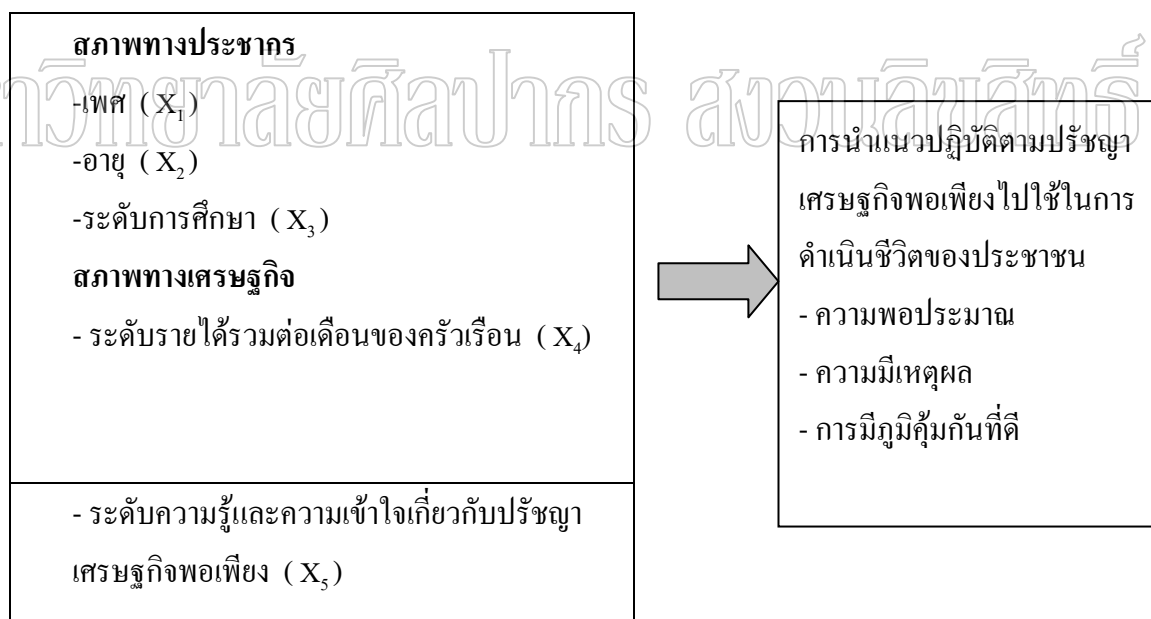
4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาได้แก่ การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน เขตพื้นที่ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา จะทำการสุ่มะโนประชากรจากหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 145 ครัวเรือน

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

6. คำนียามศัพท์

6.1 นียามศัพท์เฉพาะ

6.1.1 เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

4. เงื่อนไข หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาและ ความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรม จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : 13-15)

6.1.2 ชุมชน หมายถึง ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัด เชียงราย

6.1.3 ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

6.2 นวัตกรรมเชิงปฏิบัติการ

6.2.1 เพศ หมายถึง การแบ่งเพศของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย เพศชาย และ เพศหญิง

6.2.2 อายุ หมายถึง อายุของกลุ่มตัวอย่าง โดยระบุเป็นช่วง คือ ต่ำกว่า 20 ปี, 21-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี, 51-60 ปี และ 61 ปี ขึ้นไป

6.2.3 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง โดยระบุ เป็นระดับ คือ ไม่เกินประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ เทียบเท่า อนุปริญญา (ปวท. / ปวส) ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

6.2.4 ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน หมายถึง ระดับรายได้ของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่ตัวอย่างอาศัยอยู่รวมกัน โดยแบ่งระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน ออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ระดับรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ระดับรายได้ตั้งแต่ 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน ระดับรายได้ตั้งแต่ 20,001 – 30,000 บาทต่อเดือน ระดับรายได้ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เพื่อให้ประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

7.2 เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

7.3 ช่วยสร้างจิตสำนึก และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม แนวทางการดำเนินชีวิตอยู่บนหลักของความ พอประมาณ มีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

7.4 เป็นการเผยแพร่ความรู้ที่ได้นำไปสู่สังคมอันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยได้อาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.1 ความหมายเชิงทฤษฎี
 - 1.2 แนวความคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.3 อัตลักษณ์ของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.4 ระดับของเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดการพึ่งตนเอง
3. ทฤษฎีใหม่
4. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
 - 4.1 ความรู้ (Knowledge)
 - 4.2 ความเข้าใจ
5. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน
6. ความเข้มแข็งของชุมชน
7. แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม (Social Capital)
8. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)
 - 8.1 วิสัยทัศน์ประเทศไทย
 - 8.2 พันธกิจ
 - 8.3 วัตถุประสงค์
 - 8.4 เป้าหมาย
 - 8.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
 - 8.6 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของตำบลเจริญเมือง

11. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนทรายทอง

1. เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและก้าวขวางทางด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่น ๆ มาร่วมกันประมวลกลั่นกรอง พระราชดำรัสและนำกราบทูลขอพระบรมราชานุญาตให้นำออกเผยแพร่ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปรียบคำว่า “พอเพียง” กับคำว่า “Self-Sufficiency” ว่า

“...Self-Sufficiency นั้น หมายความว่าผลดีอะไร มีพอที่จะใช้ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเอง ...เป็นไปตามที่เค้าเรียกว่ายืนบนขาของตนเอง ...แต่ว่าพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอใจในความต้องการมันก็มี ความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนผู้อื่นน้อยถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดจะทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก มีมากอาจจะมิของหุหุหุก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณ พุดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติพอเพียง...”

ฉะนั้น ความพอเพียงนี้ก็แปลว่าความพอประมาณและความมีเหตุผลจากพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง มิได้จำกัดเฉพาะของเกษตรกรหรือชาวไร่ชาวนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจของทุกคนทุกอาชีพ ทั้งมีอยู่ในเมืองและอยู่ในชนบท เช่น ผู้ที่เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม และบริษัทในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าจะต้องขยายกิจการเพราะความเจริญเติบโตจากเนื้อของงาน

โดยอาศัยการขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือหากจะคุ้มก็กระทำตามความเหมาะสม ไม่ใช่ทุ่มมาลงทุนจนเกินตัวจนไม่เหลือที่มั่นให้ยืนอยู่ได้ ต้องรู้จักใช้จ่าย ไม่ฟุ่มเฟือยเกินตัว

1.1 ความหมายเชิงทฤษฎี

ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประมวลและกลั่นกรองโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่างๆ โดยสามารถจำแนกองค์ประกอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็น 5 ส่วน ได้แก่ กรอบแนวคิด คุณลักษณะ ค่านิยม เงื่อนไข และแนวทางปฏิบัติ รวมถึงผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำไปปฏิบัติ

1.1.1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

1.1.2 คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

1.1.3 ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ
ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ประธานอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549) และพิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2551) กล่าวว่า พอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งหลักการ 3 ข้อจะใช้โดยมีเงื่อนไขอยู่ 2 ข้อเป็นพื้นฐานสำคัญ คือ เงื่อนไขความรู้ และ เงื่อนไข คุณธรรม รวมเรียกว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ทั้งหมดจะก่อให้เกิดผลที่ดีที่จะเกิดขึ้น คือ ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมที่มั่นคง สมดุลยั่งยืน

1. ความพอประมาณ

ความพอประมาณ หมายถึง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มิได้ปฏิเสธความสุขจากการบริโภคสิ่งของที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหรือสิ่งของที่ฟุ่มเฟือย เพียงแต่จะต้องรู้จักขั้นตอนพอเพียงได้โดยมีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหรา หรือหากจะมีความสุขโดยไม่ฟุ่มเฟือยบ้างก็สามารถทำได้ หัวข้อสำคัญคือ ต้องไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

กล่าวโดยรวมแล้ว ความพอประมาณ หมายถึง ความเหมาะสมของการดำเนินงานทั้งในแง่ของขนาดที่ไม่เล็กเกินไปหรือไม่ใหญ่จนเกินตัว แต่เป็นไปตามอัตราและสภาพแวดล้อมและในแง่ของจังหวะเวลาที่ไม่เร็วเกินไปหรือไม่ช้าเกินไป แต่รู้จักทำเป็นไปตามขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานมีความก้าวหน้า โดยที่ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

ความพอประมาณในมิติต่าง ๆ ของการกระทำ 5 ประการ คือ

1.1 ด้านจิตใจ คือ เริ่มต้นจากตนเองต้องตั้งสติ มีปัญญา มีจิตสำนึกที่ดี มีเมตตา เอื้ออาทร มีความเข้าใจและประนีประนอม คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

1.2 ด้านสังคม คือ การสร้างความพอดีในทุกระดับของสังคม โดยเริ่มจากครอบครัว ชุมชนและสังคม ซึ่งต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักฝึกฝนกำลัง และที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง

1.3 ด้านเศรษฐกิจ คือ ต้องอยู่อย่างพอดี พอมีพอกิน ไม่หุงหრა ฟูมเฟื้อย

1.4 ด้านเทคโนโลยี คือ ควรเหมาะสมสอดคล้องกับสถานะและความต้องการของประเทศ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเรา

1.5 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ใช้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรณรงค์รักษาทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

2. ความมีเหตุผล

ความมีเหตุผล หมายถึง การพิจารณาที่จะดำเนินงานใดๆ ด้วยความถี่ด้วยความรอบคอบ ไม่ย่อท้อ ไร้อคติ คำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมทั้งหมด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องดีงาม เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์และความสุข โดยปราศจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

“เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ขออย่าว่า เป็นทั้งเศรษฐกิจ หรือความประพฤติกี่ทำอะไร เพื่อให้เกิดผล โดยมีเหตุและผล คือเกิดผลมันมาจากเหตุ ถ้าทำสิ่งที่ดี ถ้าคิดให้ดี ใ้ผลที่ออกมา คือสิ่งที่คิดตามเหตุผล การกระทำก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้น ก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดีแปลว่ามีประสิทธิผล ดีแปลว่ามีประโยชน์ ดีแปลว่าทำให้มีความสุข” (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2543)”

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้อย่างดี

“ทุกคนต่างมีหน้าที่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ทำเฉพาะหน้าที่นั้น เพราะว่าคนใด ทำหน้าที่เฉพาะของตัวเอง โดยไม่มองไม่ดูแลคนอื่น งานก็ดำเนินไปไม่ได้ เพราะเหตุว่างานทุกงาน จะต้องพาดพิงกัน จะต้องเกี่ยวโยงกัน ฉะนั้นแต่ละคนจะต้องรู้ถึงงานของผู้อื่นแล้วช่วยกันทำ”

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม 2533)”

“ผู้ที่ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ย่อมได้ประโยชน์แก่ส่วนของตนด้วย ผู้ที่ทำงานโดยเห็นแก่ตัว เบียดเบียนส่วนรวม ย่อมบั่นทอนทำงานความมั่นคงของประเทศชาติ และที่สุดตนเองก็จะเอาตัวไม่รอด” (พระบรมราโชวาทเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 16 มกราคม 2512)”

“ทุกวันนี้สถานการณ์ต่าง ๆ ในโลกและในบ้านเมืองของเราเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ย่อมทำให้มีความคิด ความเห็นและหลักการอย่างใหม่เกิดขึ้นมามาก การจัดวางหลักการวางระเบียบปฏิบัติในการบริหารและดำเนินการศึกษา จำต้องกระทำให้สอดคล้องให้ถูกให้เหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงด้วย เพื่อที่จะก้าวหน้าไปในทางเจริญ” (พระบรมราโชวาทเนื่องในโอกาสที่คณะครูอาวุโสเข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติและเงินช่วยเหลือประจำปี 2516 วันที่ 1 พฤศจิกายน 2517)

ตัวอย่างของพระราชดำรัสที่อัญเชิญมาข้างต้น สะท้อนถึงหลักคิดในการสร้างภูมิคุ้มกันที่เป็นขั้นตอน โดยในขั้นแรกเป็นการจัดการกับเหตุภายในตัว เช่น การที่ไม่ก่อหนี้ที่ไม่เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ขั้นต่อมาเป็นการจัดการกับเหตุภายนอกตัว เช่น การอุดหนุนเงินแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบข้าง ซึ่งถือเป็นการปลูกสร้างภูมิคุ้มกันอย่างเป็น “ระบบ” ด้วยการรวบรวมและการจัดการเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยไม่เกิดความเสียหายจนถึงขั้นที่อยู่ไม่ได้

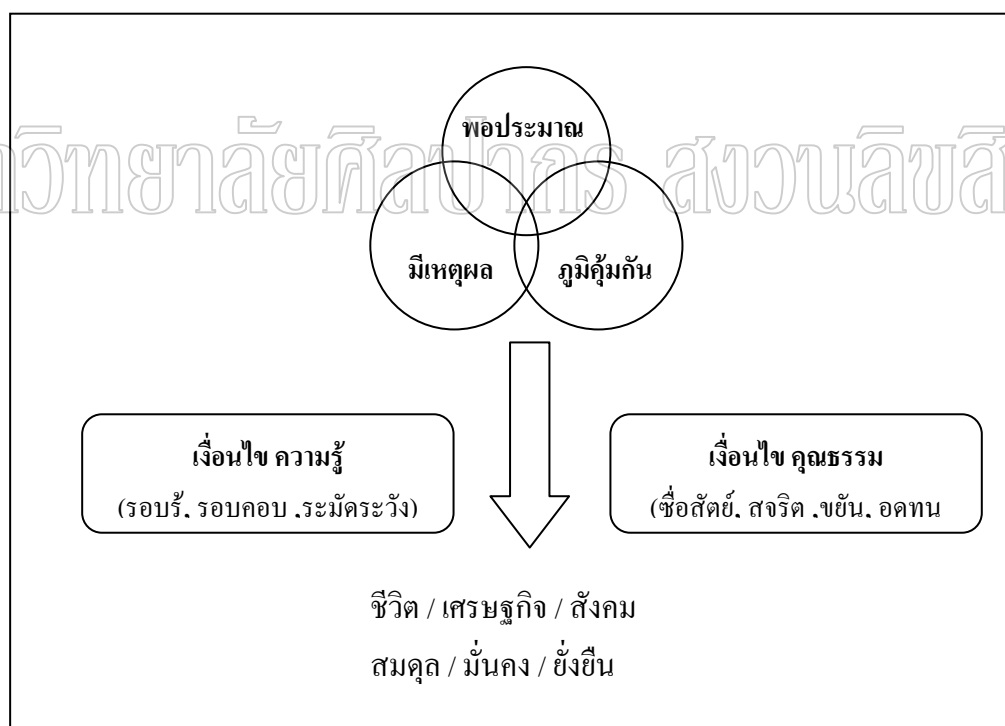
1.1.4 เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1.1.4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรู้ลึกในงานที่ทำงานและความรู้กว้างในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ ความรู้ (สติ) คือ การยังคิดพิจารณาและรู้ทันสภาวการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนจะทำการใดๆ และความรู้อัจฉริยะ (ปัญญา) คือ การเห็นและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างกระจ่างชัด ถูกต้องตามเหตุผลและตามจริง และมีความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ “การสร้างความสำเร็จในกิจการงานทุกอย่าง ทุกระดับ รวมทั้งความสำเร็จในชีวิตของแต่ละคนด้วยนั้น ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน หรือเป็นเครื่องมือปฏิบัติงานแท้ๆ ส่วนที่หนึ่ง คือความรู้และความชำนาญทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐาน หรือเป็นเครื่องมือปฏิบัติงานแท้ๆ ส่วนที่สอง คือความละเอียดถี่ถ้วน ความตั้งใจ และความอดุสาหพยายาม ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยให้ทำการไม่ได้ผิดพลาดบกพร่องและสำเร็จลุล่วงได้ตลอด ไม่ทิ้งขว้างและวางเสียดกลางกัน ส่วนที่สามนั้น ได้แก่สติระลึกรู้ตัวและปัญญาความรู้ชัด หรือความเฉลียวฉลาดที่จะหลุดคิดพิจารณา กิจที่ทำ คำที่จะพูด ทุกอย่างให้เป็นไปอย่างถูกต้องเที่ยงตรง

ตามกระบวนการของเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้ดำเนินชีวิตและการงานไปในทางเจริญ” (พระบรมราโชวาทเนื่องพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง วันที่ 22 ธันวาคม 2520)”

1.1.4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่คดโกงไม่หลอกลวงและไม่เอาเปรียบ ความบากบั่น ความกล้าแข็ง มีความหนักแน่นไม่ท้อถอย ทำให้การดำเนินงานรุดหน้าเรื่อยไปจนประสบผลสำเร็จ และความรอบคอบระมัดระวัง คือ การพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในทุกแง่ทุกมุมก่อนที่จะดำเนินงาน เพื่อมิให้เกิดความเพอเรอและพลั้งพลาด

1.1.5 แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

ภาพที่ 1 เศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 23 มีนาคม 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th..>

1.1.6 นิยามของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาทตามฐานะ ตามอัตภาพและที่สำคัญต้องไม่หลงใหลไปตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพ มีเสรีภาพ ไม่ผูกอยู่กับสิ่งใด โดยยึดหลักเส้นทางสายกลางในการดำเนินชีวิต

อี เอฟ ชุมักเกอร์ (1973) ได้มองว่าความพอเพียง การปฏิบัติตนตามทางสายกลางๆ การไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น หรือเรียกว่า “เศรษฐศาสตร์ฉบับพุทธ”

คุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับและตลอดเวลา โดยมีแนวคิดทางสายกลาง(มัชฌิมาปฏิปทา) ที่เรียกว่า มรรคมีองค์ 8 ประการ มีแนวคิดที่สำคัญได้แก่

สัมมาทิฐิ	ความเห็นชอบ
สัมมาสังกัปปะ	ความดำริชอบ
สัมมาวาจา	วาจาชอบ
สัมมากัมมันตะ	ประกอบกรงานชอบ
สัมมาอาชีวะ	ประกอบอาชีพชอบ
สัมมาวายามะ	ความพยายามชอบ
สัมมาสติ	ระลึกชอบ
สัมมาสมาธิ	ตั้งใจชอบ

สุเมธ ดันติเวชกุล (2542 : 15) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศหรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

นิคม มุสิกคามะ (2542 : 263) ให้ความเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางพัฒนาตามทฤษฎีใหม่ ที่ทำให้ประเทศไทยอยู่ในสังคมโลกได้อย่างสง่างามน่าภูมิใจ โดยที่สามารถผลิตทรัพยากรได้ตามภูมิปัญญา และเทคโนโลยีแบบไทย มีความพอเพียงในครอบครัว ชุมชนมีความเข้มแข็งช่วยเหลือตนเองได้ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในศาสนา มีสังคมที่สงบสุข กินดีอยู่ดีขึ้น การผลิตอุดมสมบูรณ์พอเพียงที่จะค้าขายไปยังต่างประเทศ

สุรเกียรติ์ เสถียรไทย (2543 : 257) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นปรัชญาของการพัฒนาตามกระแสเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีฐานคิดสำคัญที่การพัฒนาคนในชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไป

กับการจรรโลงรักษาวัฒนธรรมชุมชน ทั้งนี้การพัฒนาคนจะต้องเริ่มที่การพัฒนาความคิดและจิตใจของคนให้รู้จักกินรู้จักใช้ตามอัตภาพและความจำเป็นในการดำรงชีวิต

มาฆะ จิตตะสังคะ (2537 : 204-205) เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การให้ความสำคัญในด้านการผลิตเพื่อยังชีพ และให้พอเพียงต่อความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานของบุคคลในสังคมนั้นๆก่อนเป็นสำคัญ ให้ประชาชนรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ อยากร่ำรวยอยากได้ อยากมีในสิ่งที่เกินแก่กำลังของตน

บุญเสริม บุญเจริญผล (2543 : 3) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเป็นวิธีการดำเนินการเลี้ยงชีวิตแบบรู้จักพอ ด้วยการพยายามผลิตสินค้าขึ้นมาเอง ให้พอเพียงสำหรับคนในครอบครัวกินและใช้ หากผลิตได้เหลือกินเหลือใช้จึงขาย หากผลิตได้ไม่พอก็ต้องซื้อบ้าง มิได้มุ่งผลิตเพื่อขายเพียงอย่างเดียว โดยไม่นำมาบริบทด้วย นอกจากนั้นการผลิตและการบริโภคต้องอยู่ในหลักของความพอดี รู้จักพอในการผลิตและการบริโภค ลักษณะการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. ต้องพึ่งตัวเองให้มากที่สุด
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลคุ้มค่าที่สุด
3. ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง แสวงหาความพอเหมาะพอดีได้คุณภาพ
4. ต่างมีส่วนร่วมช่วยเหลือกันและกัน ไม่ต่างคนต่างอยู่โดยไม่เหลือ余力

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2540 : 1) การศึกษาระบบเศรษฐกิจของชุมชนไทยในอดีตว่าเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพอยังชีพ ผลิตพืชผล พืชพันธุ์ไว้เพื่อกิน เพื่อใช้เอง ไม่มีระบบการพึ่งพิงสังคมภายนอกมีความผูกพันกันสูง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความพอเพียงในตนเอง นับถือระบบเครือญาติเป็นสำคัญ และไม่มีการแบ่งชนชั้นกัน เป็นต้น

ประเวศ วะสี (2542 : 4-6) ให้ความเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ผลิต ไม่ส่งออก ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค แต่หมายถึงการที่มนุษย์เรามีความพอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการด้วยกัน

1. พอเพียงสำหรับทุกคน
2. จิตใจพอเพียง
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง
5. ปัญญาพอเพียง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่รวยวาบ เดี่ยวจนเดี่ยววาย

ซึ่งเมื่อทุกอย่างเกิดความพอเพียง ก็จะเกิดความสมดุล คือความปกติและยั่งยืน ซึ่งอาจจะเรียกในชื่ออื่นๆได้ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐานเศรษฐกิจสมดุล หรือ เศรษฐกิจบูรณาการ เป็นต้น

สมพร เทพสิทธา (2549 :34-35) พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีหลัก 3 ประการ คือ การรู้จักประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันความเสี่ยง โดยหลัก 3 ประการนี้ไม่ได้นำไปใช้เฉพาะเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น เรื่องการศึกษา เรื่องวัฒนธรรม ก็นำไปใช้ได้

จากแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (กรมการปกครอง, 2541 : 4-5) ทรงมีแนวทางที่มุ่งให้คนไทยดำรงตนโดยยึดหลักของความสมถะ พึงพอใจกับสิ่งที่เป็นอยู่ ไม่อคติกับบุคคลที่มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ซึ่งแนวทางพระราชดำรัสล้วนแต่เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย โดยเฉพาะสังคมชนบท อันได้แก่

“...การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินหมายความว่า อุ้มชูตัวเองให้ได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่ให้ตัวเองสำหรับครอบครัว อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอ จะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลสักเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้นักเศรษฐกิจต่างๆก็มาบอกว่าล้าสมัยจริง อาจจะล้าสมัย เพราะว่าคนอื่นเขาจะต้องมีเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง รู้สึกไม่หรูหราแต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าการผลิตที่พอเพียงทำได้...”

“...อย่างข้าวที่ปลูก เคยสนับสนุนให้ปลูกข้าวให้พอเพียงกับตัวเอง เก็บเอาไว้ในยุ้งเล็กๆแต่ละครอบครัวเก็บและถ้ามีพอก็ขาย แต่คนอื่นกลับบอกว่าไม่สมควร โดยเฉพาะทางภาคอีสาน เขาบอกต้องปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อที่จะขาย อันที่จริงถูกต้องข้าวหอมมะลิขายได้ราคาดี แต่เมื่อขายแล้วของตัวเองจะบริโภคต้องซื้อ จะซื้อจากใคร ทุกคนปลูกข้าวหอมมะลิ ในภาคอีสานส่วนมากชอบบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งใครจะเป็นคนปลูกข้าวเหนียว เพราะว่าประกาศโฆษณาว่าคนที่ปลูกข้าวเหนียวเป็นคนโง่ อันนี้เป็นสิ่งสำคัญ เลขสนับสนุนบอกว่าให้เขาปลูกข้าวบริโภค เขาชอบข้าวเหนียวก็ปลูกข้าวเหนียว เขาชอบข้าวอะไรก็ตาม ให้เขาปลูกอย่างนั้นและเก็บไว้เพื่อใช้บริโภคตลอดทั้งปี ถ้ายังมีที่ที่จะทำนาปรังหรือมีที่มากพอสำหรับปลูกข้าว ก็ปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อที่จะขายที่พูดอย่างนี้เพราะว่าข้าวที่ปลูกสำหรับบริโภคไม่ต้องเที่ยวรอบโลก ถ้าข้าวที่ซื้อมาต้องข้ามจังหวัดหรืออาจข้ามประเทศมาค่าขนส่งนั้นก็บวกเข้าไปในราคาข้าว

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของเศรษฐกิจแบบค้าขาย ภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า Trade Economy ไม่ใช่แบบพอเพียง ซึ่งฝรั่งเศสเรียกว่า Self-Sufficiency Economy ถ้าเราทำแบบไหนทำได้คือเศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง เราอยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน อย่างทุกวันนี้เราเดือดร้อน สำหรับข้าวก็กินได้ซัด สำหรับสิ่งอื่นประชาชนก็ต้องใช้ มีสิ่งของจำเป็นที่จะใช้หลายอย่างที่เรำทำในเมืองไทยและสามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออกนอกใช้เองด้วย แต่สำหรับส่งนอกนั้นมีพิธีการมากมาย มีทางที่จะผ่านมากมาย ลงท้ายกำไรไม่เหลือ กำไรมันน้อย แต่ถ้าสามารถที่จะติดต่อโดยตรงอย่างกล่องนี้เขาติดต่อโดยตรงเขาส่งไปเป็นหีบๆลงเรือ ที่เรียกว่า Container ก็ส่งไปเต็ม Container ลงท้ายค่าขนส่งไม่แพงมากนัก ทุกคนกลับไปกลับมาในเรื่องการค้า การบริโภค การผลิต และการขาย รู้ว่าท่านทั้งหลายกำลังกลุ่มใจในวิกฤตการณ์ตั้งแต่ที่มีเงินน้อยจนกระทั่งคนที่มีเงินมาก แต่ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนให้กลับเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้จะไม่ถึงครึ่ง อาจเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็สามารที่จะอยู่ได้ การแก้ไขก็ต้องใช้เวลามาก ไม่ใช่ง่ายๆ โดยมากคนที่ใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้อาจสามารถที่จะแก้ไขได้...”

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั้นครอบคลุมเนื้อหาสาระของการดำเนินชีวิตในวงกว้าง ทั้งในส่วน
ของเศรษฐกิจพึ่งตนเองและเศรษฐกิจชุมชน
สมุทร ต้นติวะกุล (2549 : 112) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราช
ดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า

“...เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้ นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป...”

สมพร เทพสิทธิ์ (2549 : 23-25) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาแต่พุทธศักราช 2517 ดังนี้

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยว่าล้มสมัย ว่าเมืองไทยเขย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่ทันสมัย แต่เราอยู่อย่างพอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขอให้พอควรพออยู่พอกินมีความสงบ ไม่ให้คนอื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้จากเราไปได้...”

“...คนเรากล้าพอในความต้องการมันก็มีความโลกน้อย เมื่อมีความโลกน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้ามีความคิดอันนี้มีความคิดว่าอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ชัดตรงไม่

โลกมาก คนเราก็ออยู่เป็นสุข...”

1.2 แนวความคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียง

1.2.1 เศรษฐกิจพอเพียงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการที่ว่า “คนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอ กับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้าเป็นอันดับรองลงมา ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร ในสภาพการณ์เช่นนี้เกษตรกรจะกลายเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาด แทนที่ว่าตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่ขณะนี้ และหลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่าย โดยการสร้างสิ่งอุปโภคในที่ดินตนเอง เช่น ข้าว น้ำ ปลา ไม้ผล พืชผัก ฯลฯ

1.2.2 เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน

กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสานหัตถกรรมการแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุกๆด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโต ไปได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อมๆกับสภาพการณ์ด้านกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

1.2.3 เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกชุมชน

การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

1.3 อัตลักษณ์ของเศรษฐกิจพอเพียง

ว. วชิรเมธี (2550) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันยังมีบุคคลจำนวนมากมีความสับสนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งท่านได้อธิบายว่ามีเอกลักษณ์บางประการที่จะทำให้เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงได้มากชัดเจนมากขึ้น

1. เน้นทางสายกลาง (ไม่ปิดประเทศ หรือเปิดเสรีเกินไป)
2. เน้นความรู้จักพอประมาณ (รู้จักศักยภาพที่แท้จริงของตน/ชุมชน/องค์กร/ประเทศ)
3. เน้นความมีเหตุผล (เน้นความจำเป็น ไม่ใช่ความอยาก)

4. เน้นภูมิคุ้มกัน (รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์และสามารถรับมือความเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี)

5. เน้นการพึ่งตนเอง (ไม่เน้นการนำเข้าไปเสียทุกอย่าง/วิชาการ-เทคโนโลยีสินค้า-เงินตรา)

6. เน้นประโยชน์สุขของตนเองและของประชาชนร่วมกัน (พระปฐมบรมราชโองการ

7. ไม่ปฏิเสธเงินแต่ใช้เงินทำงานไม่ใช่เป็นนาน (ไม่ปฏิเสธเมกะโปรเจกต์)

8. กำหนัดถึงหลักความสมดุลระหว่างความมั่นคงทางวัตถุ (Material Wealth) คู่กับความมั่นคงทางจิตใจ (Spiritual Wealth)

9. สนใจความ “อยู่เย็นเป็นสุข” มากกว่า “มั่งมีศรีสุข”

10. เป็นระบบเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับ “จริยธรรม” ทุกชั้นตอน

11. เป็นระบบเศรษฐกิจที่มองมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ ไม่ใช่แค่ทรัพยากรมนุษย์

1.3.1 การประยุกต์ปรัชญาการพัฒนาประเทศตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1. ทางสายกลาง ไม่พัฒนาไปในทิศทางหนึ่งจนเกินไป เช่น ปิดประเทศ หรือ

เปิดเสรีเต็มที่

2. ความสมดุลและความยั่งยืน เน้นการพัฒนาไปในลักษณะองค์รวม

3. ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความพอดีทั้งในการผลิตและการบริโภค

4. ภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

อย่างรวดเร็ว

5. การเสริมสร้างคุณภาพคนเน้นให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีตรีน้อมรี เอื้ออาทร มีความเพียร มีวินัย มีสติ ไม่ประมาท พัฒนาปัญญาและความรู้อย่างต่อเนื่อง

1.3.2 ความสัมพันธ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

1. คิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่เป็นเรื่องเดียวกัน

2. คิดว่าในระบบเศรษฐกิจพอเพียงปฏิเสธความร่ำรวย/เทคโนโลยี

3. คิดว่าระบบเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีเมกะโปรเจกต์

4. คิดว่าระบบเศรษฐกิจพอเพียงใช้ไม่ได้สำหรับคนในสังคมเมือง

5. คิดว่าความรู้จักพอจะไม่ก่อให้เกิดการพัฒนา

1.4 ระดับของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.1 ระดับของเศรษฐกิจพอเพียงแบ่งตามความเข้าใจ

1.4.1.1 เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน

เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่เลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดและการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นการพึ่งตนเอง ซึ่งตรงกับคำว่า Sufficiency-Economy นั้นมีความหมายกว้างกว่าการพึ่งตนเองได้

1.4.1.2 เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า

เศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่มีการรวมตัวกัน เพื่อร่วมกันดำเนินงานในเรื่องต่างๆ มีการสร้างเครือข่ายและการขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ โดยประสานความร่วมมือกับภายนอก

ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงมิใช่แค่เรื่องของการพึ่งตนเอง โดยที่ไม่เกี่ยวข้องใครและมีแค่เรื่องของการประหยัด แต่ยังครอบคลุมถึงการชองเกี่ยวกับผู้อื่น การช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน แท้จริงแล้ว เศรษฐกิจพอเพียงสามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับดังนี้ (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2551)

1. เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่หนึ่ง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน ที่เน้นความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ในลักษณะที่สามารถพึ่งตนเองได้ สามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความต้องการในปัจจัยสี่ของตนเองและครอบครัวได้ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกลมเกลียวและมีความพอเพียงในการดำเนินชีวิตด้วยการประหยัดและการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นจนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขทั้งกายและใจ

2. เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สอง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับกลุ่มหรือองค์กร คือ เมื่อบุคคล/ครอบครัว มีความพอเพียงในระดับที่หนึ่งแล้วก็จะรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ เพื่อร่วมกันดำเนินงานในด้านต่างๆ ทั้งด้านการผลิต การตลาดความเป็นอยู่ สุวัตติการ การศึกษา สังคมและศาสนา โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานราชการ มูลนิธิและเอกชน

3. เศรษฐกิจพอเพียงระดับที่สาม เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่เน้นความพอเพียงในระดับเครือข่าย คือ เมื่อกลุ่มหรือองค์กร มีความพอเพียงในระดับที่สองแล้วก็จะร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อการสร้างเครือข่าย มีการติดต่อร่วมมือกับธนาคารและบริษัทต่างๆ ทั้งในด้านการลงทุน การผลิต การตลาด การจำหน่าย และการบริหารจัดการ

1.4.2 เศรษฐกิจพอเพียงแบ่งตามการดำเนินชีวิตได้เป็น 2 ระดับ คือ

1.4.2.1 เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว

เศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว เป็นความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อนมีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลตามกระแสวัตถุนิยมมีอิสรภาพในการประกอบอาชีพเดินทางสายกลาง ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองได้ การดำเนินชีวิต ทางสายกลาง “เศรษฐกิจพอเพียง” ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ดังนี้

1. ด้านจิตใจ รู้จักทำตนให้เป็นที่พึ่งตนเอง มีจิตใจสำนึกที่ดี

สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม กำเนียงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2. ด้านสังคมและชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันสร้าง

เครือข่ายชุมชน

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการอย่างชาญ

ฉลาด รู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

4. ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การออม สะสมเป็นเงินทุน

(การออมเป็นการสร้างวินัยในเรื่องของการใช้จ่ายภายในครัวเรือน เป็นการพัฒนาและสร้างครัวเรือนให้มีศักยภาพในประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ทุน และเพื่อประโยชน์ของครัวเรือนในอนาคต อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมต่อไปสู่การสร้างระบบภูมิคุ้มกันของครัวเรือน เมื่อประสบปัญหาหรือวิกฤตจึงประกอบไปด้วยออมเงิน ออมต้นไม้ ออมทรัพยากร เช่น น้ำ ดิน พลังงาน ฯลฯ ออมสัตว์ ออมความรู้ ออมกัลยามิตร)

5. ด้านหลักพระพุทธศาสนา

การลด ละ เลิกอบายมุข หมายถึงการสร้างจิตสำนึกและความนึกคิดตามแนวทางของศาสนา ถิ่นความสุข ความอบอุ่นให้ครอบครัว

อบายมุข หมายถึงหนทางที่นำไปสู่ความเสื่อม 4 ประการ

เป็นนักเลงผู้หญิง : ก่อให้เกิดการเสียทรัพย์เสียเวลาโดยเปล่า

ประโยชน์

เป็นนักเลงสุรา : บั่นทอนสุขภาพร่างกายทำให้ประกอบการงาน

ไม่เต็มที่

เป็นนักเลงการพนัน : เป็นมูลเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทไม่เป็น
ที่ไว้วางใจ

คบคนชั่วเป็นมิตร : ย่อมนำพาไปสู่ความเสื่อมเสียทั้งปวง

นำกรรมมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เช่น

อิตตahi อิตตานิโนนาโถ “คนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

สัพปุริสธรรม 7 “กรรมแห่งความไม่ฉิบหาย”

อิทธิบาท 4 “กรรมแห่งความสำเร็จ”

อริยสัจ 4 “ความจริงอันประเสริฐ”

กิจกรรมการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงระดับครอบครัว มีการ
ดำเนินงานในกิจกรรม

1. การจัดทำบัญชีครัวเรือน หมายถึงการให้ทุกครอบครัวรู้จัก รู้จ่าย รู้รายได้
รู้ประหยัด การให้บุคคลหรือครอบครัว สามารถจดบันทึกและวิเคราะห์รายรับและรายจ่ายได้อย่าง
เป็นประจำและส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกครัวเรือน ใช้จ่ายในภารกิจครัวเรือน 3 ส่วน และเก็บออม 1
ส่วน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

2. การออม หมายถึงการสร้างวินัยในเรื่องของการใช้จ่ายในครัวเรือน เป็น
การพัฒนาและสร้างครัวเรือนให้มีศักยภาพในประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ทุน และเพื่อประโยชน์
ของครัวเรือนในอนาคต อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมต่อไปสู่การสร้างระบบภูมิคุ้มกันของครัวเรือน
เมื่อประสบปัญหาหรือวิกฤต จึงประกอบไปด้วย ออมเงิน ออมต้นไม้ ออมทรัพยากร เช่น น้ำ ดิน
พลังงาน ฯลฯ ออมสัตว์ ออมกัลยามิตร ออมความรู้

คู่มือชีวิตพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ: วิถีพอเพียง

การจะนำปรัชญาพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประพฤติ
ปฏิบัตินั้น ควรทำเป็นแผนสำหรับปฏิบัติในแต่ละวัน แต่ละเดือน แต่ละปี และทำไปจนกลายเป็น
นิสัยประจำตัว มีวิธีการดังนี้(สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร, 2549)

2.1 เจ็ควิธีมีเงินเก็บออม

2.1.1 กำหนดเป้าหมายการเก็บออม (ออมแต่ละเดือน แต่ละปี จะมีเงิน
เก็บออมเท่าไร)

2.1.2 กำหนดเป้าหมายการใช้จ่าย (แต่ละวัน แต่ละเดือน จะมีเงิน
เท่าไร เมื่อต้องใช้เงินก้อนใหญ่)

2.1.3 ประหยัดรายจ่าย (จ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับเป้าหมายการใช้จ่าย
เพื่อให้มี

เงินเหลือมากขึ้น)

2.1.4 จ่ายค้ำค่า (จ่ายเท่าเดิมแต่ได้ประโยชน์มากขึ้น)

2.1.5 ใช้เท่าที่จำเป็น (น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ)

2.1.6 พึ่งระวังค่าใช้จ่ายที่มักจะนึกไม่ถึง (ค่าธรรมเนียมรายเดือน รายปี ค่าภาษี ค่าดอกเบี้ยบัตรเครดิต ค่าปรับจ่ายหนี้ช้า)

2.1.7 ไม่ก่อกวนโดยไม่จำเป็นและเกินกำลัง (หนี้มีได้แต่ต้องไม่เกินกำลัง และต้องชำระคืนให้หมดโดยเร็ว)

2.2 เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย หลักง่ายๆในการออม ฉลาดซื้อ ฉลาดใช้ ช่วยลดรายจ่าย สบายกระเป๋า

2.2.1 การลงทุนทำมาค้าขาย

2.2.2 หาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ โดยอาจไม่ต้องลงทุนทั้งทุนทั้งแรง

2.2.3 ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเป้าหมายในการเพิ่ม

2.3. จุดทุกครั้งที่ย้าย หลักง่ายๆในการบริหารเงิน

3. บ้านเรือนน่าอยู่ หมายถึง บ้านและครอบครัวที่มีความพอเพียงและความ

4. เกษตรยั่งยืน หรือเกษตรประณีต คือ การทำเกษตรที่มีกิจกรรมเกื้อกูลกัน

ในพื้นที่อันจำกัดเพื่อให้เพียงพอต่อการยังชีพและมีรายได้ต่อเนื่องตลอดทั้งปี มีวิธีการ คือ 1) แบ่งปันพื้นที่เป็นสัดส่วน ได้แก่ ที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำ พื้นที่เพาะปลูก พื้นที่เลี้ยงสัตว์ 2) เน้นกิจกรรมที่เกื้อกูลกันของพืชและสัตว์ ให้เกิดระบบนิเวศน์ที่สมดุล รวมไปถึงแผนการปรับปรุงดิน แผนการตลาด แผนเวลา

1.4.2.2 เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน

เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน เป็นเศรษฐกิจเพื่อการเกษตรที่เน้น “การพึ่งพาตนเอง” เกษตรจะใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดิน โดยเฉพาะแหล่งน้ำ และกิจกรรม การเกษตรได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกรเอง ด้วยการนำเรื่องทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง : ฐานการผลิตความพอเพียง มาใช้ในไร่นาของตนเอง โดยเริ่มจากการผลิตจะต้องทำในลักษณะพึ่งพาอาศัยทรัพยากรในไร่นาและทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ให้มีความหลากหลายของกิจกรรมการเกษตรในไร่นา มีกิจกรรมเกื้อกูลกิจกรรมเสริมรายได้ ใช้แรงงานในครอบครัวทำงานอย่างเต็มที่ลดต้นทุนการผลิตลดจนการผสมผสานกิจกรรมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมงในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. แนวคิดการพึ่งตนเอง

มีจุดกำเนิดมาจาก ความพยายามที่จะพัฒนาประเทศด้อยพลังและศักยภาพของตนเอง หรือชุมชน เพื่อเป็นการลดภาระการพึ่งพาความช่วยเหลือในด้านต่างๆจากภายนอกชุมชน อันจะก่อให้เกิดการไหลออกของปัจจัยผลผลิตในชุมชนและหลีกเลี่ยงการสร้างหนี้สินทางวิถีชีวิตของคนในชุมชนจากการเลื่อนไหลเข้ามาและผสมผสานต่อกันของวัฒนธรรมจากภายนอกชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการลดภาวะยากจนและถูกกดขี่ของประเทศหรือชุมชนอีกด้วย การพึ่งตนเองจึงก่อให้เกิดความเป็นเอกราชในทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ความเป็นอิสระในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประเทศและชุมชน

ได้มีผู้ให้ความหมายของการพึ่งพาตนเอง (Self - Reliance) ไว้เป็นนัยต่างๆดังนี้

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ความหมายของการพึ่งพาตนเองว่า

1. เป็นความสามารถที่เป็นตัวของตัวเองในทางความคิด โดยมีทัศนคติการมองปัญหาต่างๆ การตัดสินใจด้วยตนเอง

2. ในการตัดสินใจดำเนินการโดยสถาบันของชุมชนหรือองค์กรชุมชน เพื่อประโยชน์ของชุมชนทั้งในด้านการแก้ปัญหาและในด้านการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน

3. เป็นการพึ่งตนเองที่ไม่นำไปสู่การพึ่งพาเป็นการพึ่งพาอาศัยกันอย่างรู้เท่าทัน

4. กรอบการมองจะต้องไม่มุ่งแข่งขันกันหรือไม่มุ่งครอบงำเหนือกว่าแต่เป็นการสู่ความเป็นไทต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2538: 4 -5) และ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544) ได้ให้ความหมายของการพึ่งตนเองในระดับภายในและภายนอกชุมชนว่า “ความสามารถในการดำรงตนอยู่อย่างอิสระ มั่นคง สมบูรณ์ ทั้งระดับปัจเจกชนและระดับชุมชน และได้ทำการวิจัยการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจในชนบท เพื่อกำหนดกรอบความคิดว่าชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้จะต้องประกอบด้วยการพึ่งตนเอง 5 ด้านคือ

(Technology, Economic, Resource, Mental, Social – TERMS)

1. ด้านเทคโนโลยี (Technology: T) รู้จักเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านของเราเอง และสอดคล้องเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมของเราเอง

2. ด้านเศรษฐกิจ (Economy: E) เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ดำรงชีวิตอย่างพอควร พออยู่ พอใจ สมควรตามอัตภาพและฐานะของตน

3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Resource: R) รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาด และรอบคอบเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด และที่สำคัญใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศเพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้มั่นคงอยู่เป็นขั้นเป็นตอนไป

4. ด้านจิตใจ (Mental: M) สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม

5. ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social: S) มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่ละชุมชนต้องเชื่อมโยงกัน สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รู้จักผนึกกำลัง และที่สำคัญมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากฐานรากที่มั่นคงและแข็งแรง

ประเวศ วะสี (2530 : 33-35) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ หรือเบญจจันท์ของชุมชนในการพัฒนาชุมชนและสังคมที่พึงประสงค์ไว้ คือ จิตใจที่เป็นธรรม แบบแผนการผลิต ความสมดุลของธรรมชาติแวดล้อม การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ชีวิตของชุมชนและวัฒนธรรม

การพึ่งพาตนเองของวิบูลย์ เข็มเฉลิม (2549) กับอยู่ สุธนรัชย์ (2544) มาสังเคราะห์ร่วมกัน จะเห็นตัวร่วมอยู่ 3 ประการ

1. การพึ่งตนเองกับมาอยู่ในองค์ความรู้ในพุทธศาสนา

2. การพึ่งตนเองในแนวที่ประชาชนเสนอ ไม่ได้เสนอให้เพิ่มมูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจเป็นด้านหลัก อย่างที่คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังเน้นอยู่ แต่เสนอให้เสริมแนวการลดละ การพึ่งพา ตั้งแต่เริ่มลดการผลิต ลดการสั่งซื้อปุ๋ย ปังจัยการผลิตเริ่มลดพื้นที่ปลูกข้าว โดยจุดแรกลดละการเสพอบายมุข

3. ชาวบ้านเสนอให้สร้างเงื่อนไขการพึ่งตนเองแบบครบวงจร คือเปลี่ยนฐานการผลิตจากข้าวไปกระจายความเสี่ยงในเรื่องไร่ นา สวน ผสม หรือแม้แต่การผลิตเพื่อกินไม่ใช่เพื่อขายเป็นการสร้างวงจรที่ตอบสนองตัวเอง และไม่ตกเป็นเบี้ยล่างของตลาดโดยพยายามมองว่าผลผลิตอย่างหนึ่งจะเกื้อกูลกันอีกอย่างหนึ่งได้กำไร เกิดวัฏจักรการเกื้อกูลของกลไกธรรมชาติ

เกลทังก์ (Galtung 1980 : 50) กล่าวว่า การพึ่งตนเองคือ กระบวนการพลวัตที่มีการเคลื่อนไหวอยู่ในทุกระดับจากระดับปัจเจกชน ชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศชาติ การพึ่งตนเองเปรียบเสมือนการที่ชุมชนมีเอกภาพ มีอิสรภาพในการดำเนินชีวิต สามารถยืนหยัดได้ด้วยพลังความสามารถของตน ซึ่งการจะพึ่งตนเองได้นั้นจะต้องเริ่มจากการพึ่งตัวของตนเองก่อนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในสังคมชนบทที่จะมองข้ามความสำคัญของการพึ่งพึ่งตนเองไม่ได้เลยสอดคล้อง

อรัญญา ตัญญูเกตุ (2541 : 12) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการพึ่งตนเองว่า การรวมกลุ่มกันในชุมชนนั้น จะทำให้สมาชิกของชุมชนตระหนักในพลังและความสามารถของกลุ่มและตนเองมีความเชื่อมั่นและมุ่งที่จะพึ่งพึ่งตนในที่สุด นอกจากนั้นยังกล่าวว่า ในชุมชนชนบทของไทยควรนับระบบ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ เนื่องจากต้องการให้ชุมชนผลิตสิ่งที่เอื้อประโยชน์โดยตรงต่อการยังชีพของตน ลดการพึ่งพาอาศัยจากปัจจัยภายนอกให้ได้มากที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะบรรลุผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีปัจจัยสี่ของการดำรงชีพที่พอเพียงต่อความต้องการของคนในสังคมนั้นเอง

มองในเชิงทฤษฎี กล่าวได้ว่าการพึ่งตนเองที่ประกอบด้วยปัจจัย 5 ประภะนั้นเป็นการพึ่งตนเองอย่างสมบูรณ์ แต่การพึ่งตนเองนี้ประกอบขึ้นมาด้วยการพึ่งตนเองบางส่วน (Partial Self-Reliance) คือ การพึ่งตนเองทางจิตใจ หรือการพึ่งตนเองของกลุ่มคน การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ การพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี และการพึ่งตนเองทางสภาพแวดล้อม การพึ่งตนเองด้านใดด้านหนึ่งอย่างสมบูรณ์นั้น จะต้องอาศัยการพึ่งตนเองทางจิตใจ สังคมวัฒนธรรมเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติด้วย

3. ทฤษฎีใหม่

วารสารมูลนิธิชัยพัฒนาฉบับเดือนธันวาคม พ.ศ.2540 ได้กล่าวถึงการดำเนินการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงผ่านทฤษฎีใหม่ทั้งสามขั้นตอน รวมทั้งความเกี่ยวพันกันระหว่างทฤษฎีแต่ละขั้นอย่างละเอียดดังนี้

3.1 ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่หนึ่ง

3.1.1 เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกร ที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก (ประมาณ 15 ไร่)

3.1.2 หลักสำคัญ: ให้เกษตรกรมีความพอเพียง โดยเลี้ยงตัวได้ (Self Sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น

3.1.3 มีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่ง ทำนา 5 ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี ข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้

3.1.4 เพื่อการนี้ จะต้องใช้หลักว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ฉะนั้น 5 ไร่ ต้องมี 5,000 ลูกบาศก์เมตร แต่ละแปลง (15 ไร่) ทำนา 5 ไร่ ทำพืชไร่ หรือไม้ผล ฯลฯ 5 ไร่ (=10 ไร่) จะต้องมีน้ำ 10,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี จึงได้ตั้งสูตรคร่าวๆ ว่า แต่ละแปลงประกอบด้วย นา 5 ไร่ และพืชไร่และ สวน 5 ไร่ สระน้ำ 5 ไร่ ลึก 4 เมตร จุประมาณ 19,000 ลูกบาศก์เมตร (19,200) ที่อยู่อาศัยและอื่นๆ 2 ไร่ รวมทั้งหมด 15 ไร่

3.1.5 อุปสรรคสำคัญที่สุดคือ: อ่างเก็บน้ำหรือสระ ที่ได้รับน้ำให้เต็มเพียงปีละหนึ่งครั้ง จะมีการระเหยวันละ 1 เซนติเมตร โดยเฉลี่ย ในวันที่ฝนไม่ตก หมายความว่า ในปีหนึ่งถ้านับว่าแห้ง 300 วัน ระดับน้ำของสระจะลดลง 3 เมตร (ในกรณีนี้ 3/4 ของ 19,000 ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ใช้ได้จะเหลือ 4,750 ลูกบาศก์เมตร) จึงจะต้องมีการเติมน้ำเพื่อให้เพียงพอ มีความจำเป็นที่จะมีแหล่งน้ำ

เพิ่มเติม สำหรับโครงการวัดมงคลชัยพัฒนา ได้สร้างอ่างเก็บน้ำจุ 800,000 ลูกบาศก์เมตร สำหรับเลี้ยง 3,000 ไร่

3.1.6 ลำพังอ่างเก็บน้ำจุ 800,000 ลูกบาศก์เมตร จะเลี้ยงได้ 800ไร่ (โครงการวัดมงคลมีพื้นที่ 3,000 ไร่ แบ่งเป็น 200 แปลง) อ่างนี้จึงเลี้ยงได้ 4ไร่ ต่อแปลง ลำพังสระในแปลงเลี้ยงได้ 4.75 ไร่) จึงเห็นได้ว่า หมิ่นเหม่มาก (4.75ไร่ + 4.00ไร่ = 8.75 ไร่) ถ้าค่านึงว่า 8.75 ไร่นั้น จะทำเกษตรกรรมอย่างสมบูรณ์ได้อีก 6.25ไร่ จะต้องอาศัยเทวดาเลี้ยง แต่ถ้าค่านึงว่าในระยะที่ไม่มีควมจำเป็นที่จะใช้น้ำ หรือมีฝนตก น้ำฝนที่ตกมาจะเก็บไว้ได้ในอ่างและในสระสำรองไว้สำหรับเมื่อต้องการ อ่างและสระจะทำหน้าที่เฉลี่ยน้ำฝน (Regulator) จึงเข้าใจว่าในระบบนี้น้ำจะพอ

3.1.7 ปัญหาใหญ่อีกข้อหนึ่ง คือราคาการลงทุนค่อนข้างสูง เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก (ทางราชการ ทางมูลนิธิและทางเอกชน) แต่ค่าดำเนินการไม่สิ้นเปลืองสำหรับเกษตรกร

3.2 ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่สอง

เมื่อเกษตรกรเริ่มเข้าใจวิธีการ จึงขอให้ดำเนินการในที่ดินของตน เมื่อได้ผลก็ต้องการเริ่มขั้นที่สอง คือ ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ในรูปแบบดังต่อไปนี้

3.2.1 การผลิต (พันธุ์พืช เครื่องมือดิน ชลประทาน ฯลฯ)

3.2.2 การตลาด (ลานตากข้าว ยุ้ง เครื่องสีข้าว การจำหน่ายผลผลิต)

3.2.3 การเป็นอยู่ (กะป็น้ำปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ)

3.2.4 สวัสดิการ (สาธารณสุข เงินกู้)

3.2.5 การศึกษา (โรงเรียน ทุนการศึกษา)

3.2.6 สังคมและศาสนา

3.3 ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่สาม

ติดต่อร่วมมือกับแหล่งเงิน (ธนาคาร) และกับแหล่งพลังงาน (บริษัทน้ำมัน) ตั้งและบริหารโรงสี (ตามวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ลำดับที่ 2) ตั้งและบริหารร้านสหกรณ์ (ตามวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ลำดับที่1, 3) ช่วยการลงทุน (ตามวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ลำดับที่1, 2) ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต (ตามวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ลำดับที่4, 5, 6) ทั้งนี้ ทั้งฝ่ายเกษตรกร และฝ่ายธนาคารกับบริษัทจะได้รับประโยชน์ คือ

3.3.1 เกษตรกรขายข้าวในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา) ธนาคารกับบริษัทซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ซื้อข้าวเปลือกตรงจากเกษตรกร และมาสีเอง) : (ตามวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ลำดับที่2)

3.3.2 เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภค บริโภคในราคาต่ำ (เป็นร้านสหกรณ์ราคาขายส่ง):
(ตามวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ลำดับที่ 1, 3)

3.3.3 ธนาคารกับบริษัท จะสามารถกระจายบุคลากร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรตามพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ ได้ทรงทราบสภาพปัญหาการขาดแคลนน้ำ เพื่อการปลูกข้าวและเกิดแรงกดดันพระราชหฤทัย อันเป็นแนวคิดขึ้นว่า

1. ข้าวเป็นพืชที่แข็งแกร่งมาก หากได้น้ำเพียงพอจะสามารถเพิ่มปริมาณเมล็ดข้าวได้มากยิ่งขึ้น

2. หากเก็บน้ำฝนที่ตกลงมาไว้ได้แล้ว นำมาใช้ในการเพาะปลูก ก็จะสามารถเก็บเกี่ยวได้มากขึ้นเช่นกัน

3. การสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่นับวันแต่จะยากที่จะดำเนินการได้เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนและข้อจำกัด ของปริมาณที่ดิน เป็นอุปสรรคสำคัญ

4. หากแต่ละครัวเรือนมีสระน้ำประจำไร่นาทุกครัวเรือนแล้ว เมื่อรวมปริมาณกันก็ย่อมเท่ากับปริมาณในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ แต่สิ้นค่าใช้จ่ายน้อยและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยตรงมากกว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวพระราชดำริอันเป็นหลักปฏิบัติสำคัญยิ่งในการดำเนินการ คือ

1. วิธีการนี้สามารถใช้ปฏิบัติได้กับเกษตรกรผู้เป็นเจ้าของที่ดิน ที่มีพื้นที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็กๆประมาณ 15 ไร่ (ซึ่งเป็นอัตราถือครองเนื้อที่การเกษตร โดยเฉลี่ยของเกษตรกรไทย)

2. มุ่งให้เกษตรกรมีความพอเพียงในการเลี้ยงตัวเองได้ (Self Sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน โดยมุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของความสามัคคีกันในท้องถิ่น

3. กำหนดจุดมุ่งหมายให้สามารถผลิตข้าวบริโภคได้พอเพียงทั้งปี โดยยึดหลักว่า การทำนา 5 ไร่ของครอบครัวหนึ่งนั้น จะมีข้าวพอกินตลอดปี ซึ่งเป็นหลักสำคัญของทฤษฎีใหม่นี้ นอกจากนี้ยังทรงคำนึงถึงการระเหยของน้ำในสระหรืออ่างเก็บน้ำลึก 4 เมตร ของเกษตรกรว่า ในแต่ละวันที่ไม่มีฝนตก คาดว่าน้ำระเหยวันละ 1 ซม. ดังนั้น เมื่อเฉลี่ยว่าฝนไม่ตกปีละ 300 วันนั้น ระดับน้ำในสระจะลดลง 3 เมตร จึงควรมีการเติมน้ำให้เพียงพอ เนื่องจากน้ำเหลือก้นสระเพียง 1 เมตรเท่านั้น ดังนั้น การมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่เพื่อคอยเติมน้ำอ่างเล็กให้เต็มอยู่เสมอ จะทำให้นโยบายปฏิบัติสมบูรณ์

4. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

4.1 ความรู้ (Knowledge)

Bloom (1971, อ้างถึงใน สุธิดา ชีโนดม 2545) ความรู้ หมายถึง การรับรู้เบื้องต้น ที่บุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองสิ่งเร้า แล้วจัดเป็นระบบเป็น โครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ ข้อมูล กับสภาพจิตวิทยาด้วย เหตุนี้ ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรให้สอดคล้องกับจิตใจ

พรทิพย์ สุขวัฒนาพร (2548 : 14) ได้ให้ความหมายความรู้ไว้ว่า ความรู้เป็น ข้อเท็จจริงความจริง กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มนุษย์ได้รวบรวมและสะสมไว้จากประสบการณ์ต่างๆ แหล่งที่มาของความรู้อาจแบ่งได้เป็น 5 แหล่ง ดังนี้

1. ความรู้ที่พระเจ้าเป็นผู้ให้ เป็นความรู้อมตะ เป็นที่เชื่อกันว่าความรู้ประเภทนี้ทำให้คนเป็นนักปราชญ์ได้ ได้แก่ ความรู้ที่ได้จากคำสอนของศาสนาต่างๆ ที่ยอมรับว่าเป็นความจริง เพราะความเชื่อใครจะคัดแปลงแก้ไขไม่ได้

2. ความรู้ที่ได้มาจากความเชี่ยวชาญ เช่น หนังสือพจนานุกรมการวิจัย เป็นต้น

3. ความรู้ที่เกิดจากความหยั่งรู้ เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและรู้สึกได้ว่าด้วย

ตนเองทั้งที่ไม่รู้มาก่อนได้อย่างไร รู้แต่ได้ค้นพบสิ่งที่ต้องการค้นหาเป็นความรู้ที่ทดสอบได้ด้วยการพิจารณาเหตุผล

4. ความรู้ที่ได้จากการคิดหาเหตุผล เป็นความรู้ที่แสดงถึงความเป็นจริงอยู่ในตนเอง ปัจจัยที่ทำให้การคิดหาเหตุผลไม่ถูกต้อง คือ ความลำเอียง ความสนใจ และความชอบ

5. ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์สัมผัส ได้แก่ การเห็นและการได้ยิน การได้จับต้องและการสังเกต

Bloom (1950, อ้างถึงใน สิริพร รัตนกำเนิด 2550) ได้จำแนกความรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความรู้เฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specific) คือการระลึกถึงสิ่งเฉพาะและชิ้นส่วนของสารที่อยู่โดดเดี่ยว การเน้นอยู่ที่สัญลักษณ์ ที่มีความหมายเชิงรูปธรรม เรื่องนี้จัดอยู่ในระดับต่ำสุดของความเป็นนามธรรม ซึ่งอาจได้รับการคิดว่าเป็นหน่วยงานที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมของความรู้ที่สร้างขึ้น ความรู้เฉพาะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ความรู้เกี่ยวกับคำเฉพาะ (Knowledge of Terminology) เป็นความรู้ในเรื่องสัญลักษณ์จำเพาะบางอย่าง (ทั้งทางภาษาและไม่ใช้ภาษา) รวมทั้งความรู้ทางสัญลักษณ์ที่ยอมรับกันแล้ว ความรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ประเภทต่างๆ ซึ่งอาจเคยใช้เพียงครั้งเดียวหรือความรู้ในเรื่องที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ของสัญลักษณ์นั้น

1.2 ความรู้ในข้อเท็จจริงเฉพาะ (Knowledge of Specific Facts) เป็นความรู้ในเรื่องวันที่เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ ฯลฯ ซึ่งอาจเคยใช้เพียงครั้งเดียวหรือความรู้ในเรื่องที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ของสัญลักษณ์นั้นๆ

2. ความรู้เรื่องวิถีและวิธีการจัดการทำสิ่งเฉพาะ (Knowledge of Way and Means of Dealing with Specifics) คือความรู้ในเรื่องวิถีทางในการจัดการจัดระเบียบในการศึกษาในการตัดสินใจ และการวิเคราะห์วิจารณ์ รวมทั้ง วิธีการค้นคว้า ลำดับผลที่ได้ตามเวลาในปฏิทินและมาตรฐานของการตัดสินใจในแต่ละสาขา และรูปแบบของการจัดระเบียบตามที่สาขากำหนดและดำเนินการ ความรู้นี้จัดอยู่ในระดับกลางของความเป็นนามธรรมอยู่ในระหว่างความรู้เฉพาะสิ่งกับความรู้ทั่วไปได้แก่

2.1 ความรู้แบบแผนนิยม (Knowledge of Conventions) เป็นความรู้ในเรื่องวิถีทางในการจัดกระทำ และการนำเสนอความคิดและปรากฏการณ์ เพื่อการสื่อความหมายและความสอดคล้อง ผู้ทำงานในสาขาใช้ประโยชน์ แบบฉบับการปฏิบัติและรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดกับวัตถุประสงค์ และมองดูเหมาะสมที่สุดกับปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องควรสังเกตว่าแม้รูปแบบและประเพณีนิยมก็ยังคงมีอยู่เพราะเป็นผลงานของการตกลงของคนกลุ่มใหญ่ หรือจากการที่แต่ละคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องราวปรากฏการณ์หรือปัญหา

2.2 ความรู้เรื่องแนวโน้มและลำดับเหตุการณ์ (Knowledge of Trends and Sequence) เป็นความรู้เรื่องกระบวนการ ทิศทางและการเคลื่อนที่ของปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา

2.3 ความรู้เรื่องการจัดทำพวกและประเภท (Knowledge of Classification and Categories) เป็นความรู้เรื่องชั้นต่างๆ ชุด ส่วน และการจัดเรียงเรียง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของสาขาวิชาที่กำหนดจุดมุ่งหมายของการโต้แย้ง หรือของปัญหาที่ให้มา

2.4 ความรู้เรื่องเกณฑ์ (Knowledge of Criteria) เป็นความรู้เรื่องเกณฑ์ตามข้อเท็จจริง หลักการ ความคิดเห็นและพฤติกรรมที่ได้รับการทดสอบหรือได้รับการตัดสินใจ

2.5 ความรู้เรื่องระเบียบวิธี (Knowledge of Methodology) เป็นความรู้เรื่องวิธีสืบสวนเทคนิคและกระบวนการที่ใช้บางสาขา และที่ซึ่งใช้สืบสวนปัญหาและปรากฏการณ์ บางอย่างการเน้นความรู้ของแต่ละบุคคลในเรื่องวิธีการมากกว่าความสามารถในการใช้วิธีการ

3. ความรู้เรื่องสากลเรื่องนามธรรมในสาขาต่างๆ (Knowledge of the Universal and Abstractions in a Field) คือความรู้เรื่องแผนและรูปแบบที่สำคัญๆ ที่ปรากฏการณ์และความคิดได้จัดรวบรวมไว้ โครงสร้าง ทฤษฎีและข้อสรุปจำนวนมาก ซึ่งมีอิทธิพลต่อสาขาวิชาหรือนำมาใช้

ศึกษาปรากฏการณ์หรือแก้ปัญหาในระดับนี้จัดเป็นระดับที่สูงสุดของความเป็นนามธรรมและความซับซ้อนได้แก่

3.1 ความรู้เรื่องหลักและข้อสรุปทั่วไป (Knowledge of Principle and Generalizations) เป็นความรู้เรื่อง ความเป็นนามธรรมบางอย่างซึ่งสรุปข้อสังเกตปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรมซึ่งมีคุณค่าในการอธิบาย บรรยาย ทำนาย หรือกำหนดการกระทำหรือทิศทางที่เหมาะสมและสอดคล้องที่สุดเท่าที่ทำได้

3.2 ความรู้เรื่องทฤษฎีและโครงสร้าง (Knowledge of Theories and Structures) เป็นความรู้เรื่องตัวหลักการและข้อสรุปทั่วไป รวมทั้งความสัมพันธ์ของมันซึ่งแสดงให้เห็นภาพจน์ของเหตุการณ์ ปัญหา หรือสาขาที่ซับซ้อนได้อย่างชัดเจนครอบคลุม และเป็นระบบซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรมมากที่สุด และได้รับการนำมาใช้แสดงความสัมพันธ์และการจัดระเบียบของจำเพาะต่างๆ จำนวนมาก

Bloom (1971, อ้างถึงใน สุธิดา ชีโนดม 2545) ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 6 ระดับ คือ

1. ระดับที่ระลึกได้ หมายถึงการเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติ

กระบวนการ และแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้ คือความสามารถในการนำข้อมูลจากการจำออกมาได้

ความรู้ความจำ หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นหลัก เบื้องต้นของพฤติกรรมด้านอื่นๆ ซึ่งนอกจากความจำแล้วยังมีการระลึกได้ (Recall) อีกด้วยแต่ไม่จำเป็นต้องตีความหมายในเรื่องนั้น ๆ

2. ระดับที่รวบรวมสาระความสำคัญได้ หมายถึง บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจำเนื้อหาที่ได้รับ สามารถที่จะเขียนข้อความเหล่านั้นด้วยถ้อยคำของตนเองได้ สามารถแสดงให้เห็นด้วยภาพ ให้ความหมาย แปลความและเปรียบเทียบความเห็นอื่นๆ หรือคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้ สามารถจับใจความสำคัญเรื่องราวต่างๆ ได้ ทั้งเป็นรูปธรรมและนามธรรม

3. การนำไปใช้ เป็นความสามารถในการนำสาระสำคัญต่างๆ ไปใช้ในสถานการณ์จริง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่ง เป็นการใช้นามธรรมในสถานการณ์รูปธรรมซึ่งเป็นนามธรรมอาจจะอยู่ในรูปความคิดทั่วไป กฎเกณฑ์ เทคนิค และทฤษฎี สามารถนำเอาสิ่งที่ประสบมาไปใช้ให้เกิดประโยชน์หรือไปแก้ปัญหาลักษณะต่างๆ ที่เกิดขึ้น

4. การวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการแยกการสื่อสารความหมายไปสู่หน่วยย่อยเป็นองค์ประกอบสำคัญหรือเป็นส่วนๆ เพื่อให้ได้ลำดับชั้นความคิด ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่างๆ ออกเป็นส่วนประกอบย่อยหรือเป็นการหาความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการ

หรือทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุของเรื่องราวต่างๆ ได้ เพื่อมุ่งที่จะให้การสื่อสารความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

5. การสังเคราะห์ เป็นความสามารถในการนำหน่วยต่างๆ หรือส่วนต่างๆ เข้าเป็น เรื่องเดียวกัน จัดเรียบเรียงและรวบรวมเพื่อสร้างแบบแผนหรือโครงสร้างที่ไม่เคยมีมาก่อน โดยมีการตัดแปลง ริเริ่ม สร้างสรรค์ ทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินคุณค่าของเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งอาจจะกำหนด เกณฑ์ขึ้นเองหรือผู้อื่นกำหนด

การวัดความรู้ คือ ความสามารถทางพุทธิปัญญาซึ่งแบ่งได้หลายระดับการวัดความรู้ จึงควรวัดความสามารถทุกระดับ เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้จะต้องอาศัยแบบทดสอบสัมฤทธิ์ (Achievement Test) ซึ่งเป็นการวัดความสามารถทางปัญญาและทักษะต่างๆ ตลอดจนสมรรถภาพ ด้านต่างๆ ที่ได้จากการเรียนรู้ในอดีต ยกเว้นการวัดทางด้านร่างกาย การวัดความรู้ใช้เครื่องมือ แตกต่างกันตามความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งสรุป ได้ดังนี้

4.2 ความเข้าใจ

Bloom (1950, อ้างอิงถึงใน สิริพร รัตนกานิต 2550) ได้อธิบายความหมายของความ เข้าใจไว้ว่า คือ ความสามารถทางปัญญาและทักษะซึ่งบุคคลจะมีความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องมียอดประกอบทั้ง 3 นี้ ได้แก่

1. ความสามารถที่จะให้ความหมายของคำ (การแปล)
 2. ความสามารถในการเข้าใจความหมายของการคิด (การตีความ)
 3. ความสามารถในการคาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้จากการกระทำ (การประเมินค่า)
- ดังนั้น บุคคล จะมีความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องมียอดประกอบทั้ง 3 นี้

5. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

ประเวศ วะสี (2541 : 44) ได้ให้ความหมายของชุมชนว่า หมายถึงการที่คนจำนวนหนึ่ง วัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันใน การกระทำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกันด้วย

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี (2552 : 31) กล่าวว่า ชุมชนมีความหมายมากกว่า การที่คนแต่ละคนมาอยู่ร่วมกัน แต่ได้สร้างความสัมพันธ์กันโดยมีหลักการ เงื่อนไข กติกา ซึ่งเรา เรียกโดยรวมว่าระเบียบบรรทัดฐานของการอยู่ร่วมกัน ชุมชนจึงมีลักษณะเป็นองค์กรทางสังคมที่

สามารถตอบสนองความต้องการในชีวิตประจำวันของสมาชิก และสามารถช่วยให้สมาชิกสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆที่มีอยู่ร่วมกันได้

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (อ้างถึงใน ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี 2552 : 31) ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน และมีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นปกติ ต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกันหรือมีอาชีพร่วมกันหรือประกอบกิจการซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือการมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน

กระทรวงมหาดไทย (2542 : 3) นิยามความหมายชุมชนว่า เป็นกลุ่มคนที่รวมกันเป็น สังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีประโยชน์ร่วมกัน โดยตามแผนงานนี้ ชุมชนหมายรวมถึงในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน

เดเนียล ยันกีโลวิช (อ้างถึงใน สุชาติ เกตุยา 2542 : 18) นักวิจัยสังคมอธิบายคำว่าชุมชน ดังนี้ ชุมชนเกิดขึ้นเมื่อแต่ละคนมีความรู้สึกว่าเป็นที่ของฉัน กลุ่มคนเหล่านี้เป็นพวกเดียวกับฉัน ฉันห่วงใยพวกเขาและเขาก็ห่วงใยฉัน ฉันเป็นส่วนหนึ่งของเขา ฉันรู้ถึงสิ่งที่พวกเขาคาดหวังจากฉัน และสิ่งที่ฉันคาดหวังจากพวกเขา ฉันคุ้นเคยกับที่นี่ และรู้สึกว่าเป็นบ้านของฉัน

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543 :14) ได้ให้ความหมายชุมชนว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งที่อาศัยอยู่พื้นที่แห่งหนึ่ง มีความเชื่อผลประโยชน์ กิจกรรม และมีคุณสมบัติอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน คุณลักษณะเหล่านี้มีลักษณะเด่นเพียงพอที่จะทำให้สมาชิกนั้น ตระหนัก และเกี่ยวเนื่องกัน

ขบวน พลตรี (2529 : 1) ได้กล่าวถึงชุมชนว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลหลายๆ กลุ่ม มารวมกันอยู่ ในอาณาเขตและภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับเดียวกัน มีการสังสรรค์กัน มีความสนใจร่วมกัน และมีผลประโยชน์คล้ายๆ กัน และมีแนวพฤติกรรมเป็น อย่างเดียวกัน เช่น ภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือพูดอีกอย่างหนึ่ง คือ มีวัฒนธรรมร่วมกันนั่นเอง

คำว่า “ชุมชน” มีความหมายในเชิงกระบวนการที่มีพลวัต กล่าวคือ ความเป็นชุมชนจะ วัดหรือดูได้จากกิจกรรม หรือการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนที่รวมตัวกันว่ามีลักษณะอย่างไร นั่นคือ ลำพังเพียงการรวมตัวกันของคนในหมู่บ้านหรือพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด ไม่เพียงพอที่จะกล่าวได้ว่า ที่นั่น ความเป็นชุมชน หรือมีองค์กรชุมชน แต่การรวมตัวนั้นจะต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์กิจกรรม การมีส่วนร่วมของคนในกลุ่ม และการจัดกลุ่ม หรือองค์กรนั้นๆด้วย (อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ 2541 : 236)

จากการตรวจเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่าการที่เรามีการดำเนินชีวิตที่ดีได้โดยยึดหลักแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้ชีวิตก็จะทำให้ เราสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยไม่ต้องมีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจเข้ามาในชีวิต

แต่อย่างไรก็ตาม มนุษย์เรานั้นเป็นสัตว์สังคม จึงต้องมีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มชุมชน มีการเข้าสังคม ชุมชนนั้นมีความเป็นพลวัต คือการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งในกฎเกณฑ์ ข้อบังคับในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ความเป็นพวกเดียวกัน และใส่ใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกัน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงที่มีความเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในทุกๆด้านของคนในชุมชนนั้นๆ โดยที่สมาชิกในชุมชนจะเป็นผู้กำหนดโครงสร้างระเบียบ กติกา และการควบคุมทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่ในชุมชน

6. ความเข้มแข็งของชุมชน

พิรสุต ศรีธวัช ณ อยุธยา (2541 : 21) ได้สรุปความหมายของคำว่า ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การร่วมตัวของคนและองค์กรต่างๆในชุมชนที่มีประชาชนและชุมชนเป็นแกนนำ โดยไม่คำนึงถึงการจัดตั้งว่าจะมาจากภาครัฐ ภาคเอกชนหรือภาคประชาชนเพื่อร่วมกันดำเนินการและจัดการกิจกรรมอันก่อให้เกิดการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาของชุมชนไม่ว่าด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมการศึกษาและด้านต่างๆ อาจเป็นกิจกรรมที่ผลิตใหม่หรือว่าผลิตซ้ำ หากแต่เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและจัดเป็นประจำ

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนเพชรบุรี (2552 : 32) กล่าวว่า ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่างๆของเมืองหรือชนบท รวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชนแล้ว ถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ โดยจะเรียกองค์กรชุมชนนี้ว่า กลุ่ม ชมรม สหกรณ์ บริษัท องค์กรชาวบ้าน เครือข่าย หรืออื่นๆที่มีความหมายแสดงถึงการร่วมมือช่วยเหลือกัน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ด้วยความเอื้ออาทรต่อชุมชนอื่นๆ ในสังคมด้วย

7. แนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม (Social Capital)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (2551 : 2) ได้ให้ความจำกัดความเกี่ยวกับทุนทางสังคมให้สอดคล้องกับบริบทของไทยว่า ทุนทางสังคม เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้วางใจ เชื่อใจ สายใยผูกพัน และวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยผ่านระบบความสัมพันธ์ที่มีการสะสมในลักษณะเครือข่ายขององค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรมและองค์ความรู้ ซึ่งจะเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม

ประเวศ วะสี (2541 : 27-28) ได้กล่าวไว้ว่าทุนทางสังคม คือ ความเป็นกลุ่มก้อนทางสังคม การมีการศึกษาดี การมีวัฒนธรรม การมีความซื่อสัตย์สุจริต การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การมีประสิทธิภาพในการทำงาน การมีการเมือง และระบบราชการที่ดี

เสรี พงศ์พิศ (2544 : 257-258) ได้มองว่า การมีกองทุนหมู่บ้านเป็นสิ่งที่เอื้อให้เกิดทุนทางสังคมเพิ่มมากขึ้น โดยเงินไม่ใช่เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ชาวบ้านมีการรวมตัวกัน แต่ทว่ามิลักษณะเป็นผลพลอยได้มากกว่า สิ่งที่เกิดจากการมีกองทุนหมู่บ้านทำให้กองทุนนี้แตกต่างจากสถาบันอื่น คือทุนทางสังคม โดยเห็นว่า ทุนทางสังคม ก็คือ ความสัมพันธ์ของผู้คนในหมู่บ้านสัมพันธ์กันแบบพี่น้องที่ต้องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไว้วางใจกัน เคารพนับถือให้เกียรติกัน มีความเสมอภาคในศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกันในทรัพยากรที่เป็นส่วนรวม ความสัมพันธ์ของคนกับคน และกับป่า ดิน น้ำ ธรรมชาติรอบตัว กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ผสมกลมกลืนกลายเป็นเนื้อเดียวกันในความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม

อัมมาร สยามวาลา (ชูวัส ฤกษ์ศิริสุข 2543 : 16-17) มองเรื่องทุนทางสังคมที่เป็นความสัมพันธ์ในชุมชน ซึ่งทำให้เกิดความไว้วางใจและกลไกที่เป็นบรรทัดฐานการอยู่ร่วมกัน โดยยกตัวอย่าง นักมานุษยวิทยาที่ทำกรวิจัยเรื่องผีบ้านผีเมืองต่างๆ ก็พบว่าเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่สร้างวินัยในชุมชนทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกันเป็นระยะเวลาาน ทุนทางสังคมเป็นสิ่งที่เพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชน ซึ่งเพิ่มหรือลดได้ และมีสิ่งที่ดีเสมอไป ทุนทางสังคมที่ไม่ดี เช่น ระบบอุปถัมภ์ ที่เป็นสิ่งที่อยู่บนฐานความไม่เสมอภาคที่ต้องมีผู้มีอำนาจและผู้พึ่งพิงอยู่ ซึ่งต่างจากกลไกชุมชนที่เกิดขึ้นบนฐานความเท่าเทียมกันต่างเชื้ออาศัยกัน อัมมารให้ความเห็นว่า ทุนทางสังคมของประเทศไทยนั้นมีในระดับเล็ก เราจะต้องค่อยๆสร้างทุนทางสังคมให้เหนือขึ้นไปจากระดับชุมชนให้เกิดขึ้น

สุธรรม รัตนโชติ (2550 : 2) ได้ให้ความหมายทุนทางสังคม คือ ระบบสังคม (Social System) ที่มีลักษณะพิเศษทางสังคม (Social Features) เช่น เครือข่าย (Networks) ปทัสถาน (Norms) ความไว้วางใจ (Trust) หรือความสัมพันธ์ (Relationships) และความเข้าใจ (Understanding) เป็นผู้กระทำ (Acting) ทำงาน (Working) ช่วยเหลือ (Helping) ปรงแต่ง (Shaping) หรือให้การสนับสนุน (Facilitating) ให้สังคมบรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้น (Pursue More Effectively) มีประสิทธิผลมากขึ้น (Work More Effectively) การปฏิสัมพันธ์ดีขึ้นทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (Shape Social Interaction) หรือความร่วมมือดีขึ้น (Better Cooperation)

8. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การพัฒนาดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล สรุปได้ดังนี้

8.1 วิสัยทัศน์ประเทศไทย

มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุติธรรม ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

8.2 พันธกิจ

เพื่อให้การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เห็นควรกำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. พัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
2. เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
3. ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม
4. พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาล ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
2. เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

3. เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้ และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตเพื่อทำให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น

4. เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

5. เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

6. เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติอย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

7. เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

8.4 เป้าหมาย

8.4.1. เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชน

8.4.1.1 การพัฒนาคน

8.4.1.1.1 คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมี ศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

8.4.1.1.2 เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี พัฒนากำลังแรงงานระดับกลางที่มีคุณภาพเพิ่มเป็นร้อยละ 60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด และเพิ่มสัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเป็น 10 คน ต่อประชากร 10,000 คน

8.4.1.1.3 อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นเป็น 80 ปี ควบคู่กับการลดอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคป้องกันได้ใน 5 อันดับแรก คือ หัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หลอดเลือดสมอง และมะเร็ง นำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และลดรายจ่ายด้านสุขภาพของบุคคลลงในระยะยาว

8.4.1.2. การพัฒนาชุมชนและแก้ปัญหาความยากจน ทุกชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ เพิ่มกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมและบรรเทาปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4 ภายในปี 2554

8.4.2 เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ

8.4.2.1 โครงสร้างเศรษฐกิจ สัดส่วนภาคเศรษฐกิจในประเทศต่อภาคการค้าระหว่างประเทศ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75 ภายในปี 2554 และสัดส่วนภาคการผลิตเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15 ภายในปี 2554

8.4.2.2 เสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ 3.0 – 3.5 ต่อปี สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกินร้อยละ 50 และความยืดหยุ่นการใช้พลังงานเฉลี่ยไม่เกิน 1:1 ในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

8.4.2.3 ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุด ร้อยละ 20 แรก ต่อรายได้ของกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 ไม่เกิน 10 เท่าภายในปี 2554 และสัดส่วนผลผลิตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

8.4.3 เป้าหมายการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

8.4.3.1 รักษาความสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ ให้มีพื้นที่ป่าไม้ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 33 และต้องเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 18 ของพื้นที่ประเทศ รวมทั้งรักษาพื้นที่ทำการเกษตรในเขตชลประทานไว้ไม่น้อยกว่า 31,000,000 ไร่

8.4.3.2 รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศ ตลอดจนคุณภาพชีวิตของคนไทย

8.4.3 เป้าหมายด้านธรรมาภิบาล

8.4.3.1 มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น มีคะแนนภาพลักษณ์ของความโปร่งใสอยู่ที่ 5.0 ภายในปี 2554 ระบบราชการมีขนาดที่เหมาะสม และมีการดำเนินงานที่คุ้มค่าเพิ่มขึ้น ลดกำลังคนภาครัฐการให้ได้รับร้อยละ 10 ภายในปี 2554 ธรรมาภิบาลในภาครัฐกิจเอกชนเพิ่มขึ้น ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้และมีอิสระ ในการพึ่งตนเองมากขึ้น ภาคประชาชนมีความเข้มแข็ง รู้สิทธิ หน้าที่ และมีส่วนร่วมมากขึ้นในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการบริหารจัดการประเทศ

8.4.3.2 สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในบริบทไทย ให้มีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมประชาธิปไตย วัฒนธรรมธรรมาภิบาล และ วัฒนธรรมสันติวิธีเพิ่มขึ้นในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

8.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและ สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม ดังนี้

8.5.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม ไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการ เรียนรู้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน

8.5.2 ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคง ของประเทศ ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็งด้วยการส่งเสริมการ รวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของ ชุมชน

8.5.3 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการผลิตให้สมดุลและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับ การปรับโครงสร้างเพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคการผลิตและบริการ บนฐานการเพิ่มคุณค่าสินค้า และบริการจกองค์ความรู้สมัยใหม่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม และการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดีด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบ โลจิสติกส์ การ ปฏิรูปองค์กร การปรับปรุงกฎระเบียบ การพัฒนามาตรฐานในด้านต่าง ๆ และการดำเนินนโยบาย การค้าระหว่างประเทศให้สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พร้อมทั้ง การสร้างภูมิคุ้มกันและระบบบริหารความเสี่ยงของระบบเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ

8.5.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความ มั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการรักษาฐานทรัพยากรและความ สมดุลของ

ระบบนิเวศเพื่อรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน

8.5.5 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มุ่ง เสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมอย่างยั่งยืน

8.6 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 สู่การ ปฏิบัติ ต้องให้ภาคีพัฒนาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน โดยนำเอาแนวทางการพัฒนา ตามยุทธศาสตร์ของแผนมาแปลงไปสู่แผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการปรับระบบ

การจัดสรรทรัพยากร การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ การสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งการติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

1. เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนา จัดทำแผนปฏิบัติการในระดับ ต่าง ๆ ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ภายใต้อัตลักษณ์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. กำหนดแนวทางการลงทุนที่สำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

3. เร่งปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บัง เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

4. ศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติ

5. พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนา ในทุกระดับ

6. สนับสนุนการพัฒนากระบวนการข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่าย

ข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงเป็น การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด คนเป็นศูนย์กลางการ พัฒนา และวิธีการพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของ คุณภาพเชิงพลวัต ที่เชื่อมโยงทุกมิติอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง รวมทั้งความสมดุลระหว่าง มิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติขณะเดียวกันมีคุณภาพการพัฒนาระหว่างภายในคือ ความ เข้มแข็งในการพึ่งตนเองของฐานรากของสังคมและความสมดุลในประ โยชน์ของทุกภาคส่วน เศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม กับภายนอกคือ ความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและ สร้างพันธมิตรการพัฒนาในโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพ และความได้เปรียบด้านอัตลักษณ์และคุณค่าของชาติทั้ง ทุนสังคม ทุนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และ ทุนเศรษฐกิจ มาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้าง ให้แข็งแกร่งเป็นเสมือนเสาเข็มหลักในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงและสมดุล ควบคู่ไปกับการ เสริมสร้างระบบและวัฒนธรรมธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยในทุกภาคส่วนและทุกระดับ โดย ใช้ความรู้ คุณธรรมและความเพียรในกระบวนการพัฒนาที่อยู่บนหลักความพอประมาณ ความ มีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

ซึ่งกระบวนการพัฒนาดังกล่าวนี้จะเป็นภูมิคุ้มกันประเทศให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากความผันผวนของกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านวัตถุดิบ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี อันจะนำไปสู่ ความอยู่ดีมีสุข ของคนไทยทั้งชาติ เป็น สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และประเทศไทยสามารถ ดำรงอยู่ ในประชาคมโลกได้อย่างมีเอกราชและอธิปไตยที่มั่นคง มีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ สงบสุขและสันติกับโลกในที่สุด

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประทีป พรหมสิทธิ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง” งานศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาสังคม เป็นแนวคิดเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โดยศึกษาข้อมูลทฤษฎีและปฏิกิริยา การดำเนินชีวิตในสังคมมี 2 ระดับ คือระดับสามัญชนทั่วไป เป็นชีวิตของผู้ครองเรือน ต้องอยู่ในระเบียบของสังคม ยอมรับระบบเศรษฐกิจที่สังคมสร้างขึ้นมาด้วยความเข้าใจ ส่วนอีกระดับหนึ่งคือบรรพชิต ที่ไม่ต้องดำเนินไปตามระบบแบบแผนเศรษฐกิจ เพราะไม่มีกิจกรรมทางวัตถุ หากว่าจำเป็นไม่พึงคิดเป็นกำไรหรือขาดทุน มุ่งให้เป็นอยู่อย่างบริสุทธิ์ทางจิต วิญญาณ และช่วยชี้นำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตโดยคุณธรรม จากการศึกษาแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทราบว่าเป็นหลักจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา คือหลักสันโดษ ซึ่งมีความหมายว่า ความพอดี พอเพียง พอประมาณ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น โดยพุทธศาสนายอมรับความสามารถของมนุษย์ซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายในการแก้ปัญหาของมนุษย์ และสังคมที่มีอยู่ได้ ด้วยการศึกษาค้นคว้าให้เข้าใจในชีวิตจิตใจของตนเอง และธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างเข้าใจ และเป็นขั้นตอน ซึ่งจะทำให้การจัดการเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพในการศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญา พบว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเชิงปรัชญาตั้งอยู่บน 3 ทฤษฎี คือ ประสบการณ์นิยม ปฏิบัตินิยม และชนชาตินิยม หลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาจากภายในสู่ภายนอกที่มุ่งเอาชนะกิเลสที่มีอยู่ในจิตใจ คือความโลภ ความโกรธ ความหลง เน้นการมีปัญญารู้เท่าทัน ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นเป็นการพัฒนาตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมด้วยความสมดุล เมื่อศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้แล้ว สามารถประยุกต์ใช้กับสังคม ชุมชนอื่นๆ ได้ ไม่ใช่แค่สังคมเกษตรกรรมเท่านั้น สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองและสังคมได้ด้วยความมีสติและมีปัญญา

สง่า พลสงคราม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย” งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย โดยวิธีการศึกษาภาคเอกสาร และงานวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการสัมภาษณ์ นักวิชาการ ผลการวิจัยพบว่าเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธมิได้เริ่มจากสมมติฐานทางเศรษฐศาสตร์ แต่เป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมะ ในฐานะเป็นปทัสถานให้เกิดคุณภาพ ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับสังคม และกายกับจิต ตามหลักปฏิบัติสัมมาอาชีวะ โดยใช้สติปัญญา ควบคุม และกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ให้ดำเนินไปสู่การมีคุณภาพชีวิตและจิตวิญญาณ ส่วนเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นความพอเพียงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

เนาวรัตน์ บุตรพลอย (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับพระราชดำริ กรณีศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดตาก มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา การคิด การปลูกฝังค่านิยม และทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นฐานแห่งเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำมาบูรณาการกับผลวิเคราะห์และขากการสัมภาษณ์ เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงช่างฝีมือให้เหมาะสมแบบคนไทยในยุควิกฤติต่อไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้ประกอบการงานอาชีพงานช่างฝีมือ 6 สาขาวิชาชีพ ได้แก่ เครื่องดนตรีไทย งานแกะสลัก เครื่องเงิน อัญมณี และเครื่องประดับ เป่าแก้วและงานจักสาน อยู่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดตาก โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประมวลข้อมูล แบบสัมภาษณ์ 3 ตอน สถิติที่ใช้คือ การหาค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการอาชีพงานช่างฝีมือ ได้มีวิถีชีวิตและแนวทางประกอบอาชีพสอดคล้องกับพระราชดำริตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกที่ดี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ยึดทางสายกลางในการดำเนินชีวิต มีการช่วยเหลือร่วมมือกันทำเพื่อแก้วิกฤติชาติ ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามาสนับสนุน และช่วยเหลืออย่างจริงจัง

อภิชัย พันธเสน (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงในภาคชนบท “ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน”มีข้อเสนอแนะและประเด็นที่ควรมีการวิจัยที่เพิ่มเติม ได้แก่ การสร้างความรู้ในระดับมหภาคที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐทั้งในระดับประเทศจนถึงระดับท้องถิ่น เช่น นโยบายและการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหนี้สินของชาวชนบทในฐานะที่เป็นสาเหตุความยากจน รัฐบาลมีบทบาทในการสร้างหนี้สินอย่างไร การสร้างความรู้ให้ชุมชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงจากการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างองค์ความรู้ในลักษณะงานวิจัยพื้นฐาน(Basic Research)และสุดท้ายงานวิจัยพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์แบบมีส่วนร่วม ให้มีการทดลองปฏิบัติกันทุกฝ่าย ทั้งรัฐบาล เอกชน และประชาชน

ทรงชัย ดิยานนท์ (2541 : 72-85) ได้ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ร้อยละ 92.0 ของเกษตรกรที่กู้ยืมเงินในวงเงินไม่เกิน 40,000 บาท ของธนาคารกสิกร สาขาหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เห็นว่าชุมชนที่ทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตได้ ร้อยละ 98.6 เห็นว่าความรู้ความสามัคคีของประชาชนในชุมชนทำให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ และในด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ร้อยละ 90.4 เห็นการบริโภคอาหารที่ปราศจากสารเคมีต่างๆ มีผลให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี

สมหมาย สาททรัพย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงของชาวพุทธ : ศึกษากรณี ชุมชนศรีชะเอ โศก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนศรีชะเอ โศกมีระดับความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับสูง โดยมีความเข้มแข็งทางด้านปัจจัยเศรษฐกิจชุมชนในระดับสูง ปัจจัยด้านการศึกษาเรียนรู้มีความเข้มแข็งในระดับสูง และปัจจัยด้านศาสนาวัฒนธรรมมีความเข้มแข็งในระดับสูงเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ความเข้มแข็งของชุมชนทั้ง 3 ปัจจัยที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันทั้ง 3 ปัจจัย เมื่อทดสอบโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์ ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจชุมชนสัมพันธ์ปัจจัยด้านการศึกษาเรียนรู้ในระดับสูง ปัจจัยด้านการศึกษาเรียนรู้สัมพันธ์กับปัจจัยด้านศาสนาวัฒนธรรมในระดับปานกลาง และปัจจัยความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านการศึกษาเรียนรู้ และด้านศาสนาวัฒนธรรมสัมพันธ์กับความเข้มแข็งของชุมชนศรีชะเอ โศกทุกปัจจัยในระดับสูง

อนุพงษ์ วาวงศ์มูล (2542 : 69-102) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชนบทในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริใหม่ ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ผลการศึกษาพบว่า โครงการส่งเสริมการใช้น้ำตามทฤษฎีใหม่สามารถสนองแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ได้ ทั้งในขั้นมีอยู่มีกิน เพิ่มรายได้ และลดรายจ่าย ทำให้คุณภาพชีวิตชาวชนบทเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยด้านเศรษฐกิจ พบว่า ครัวเรือนของสมาชิกในจังหวัดเชียงรายและจังหวัดแพร่

10. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของตำบลเจริญเมือง

คำขวัญตำบลเจริญเมือง

ปลาเผาชื่อเสียง เลื่องลือถิ่นข้าวหลาม ลือนามครูบาศรีนิวล

วิสัยทัศน์

ลดความยากจน ประชาชนมีงานทำ เกษตรกรรมนำความก้าวหน้า เพื่อการพัฒนาที่

ยั่งยืน

พันธกิจ

ตรงต่อเวลา รู้รักษาหน้าที่ มีไมตรีจิต รู้คิดสร้างสรรค์ มุ่งพัฒนาเจริญเมือง

10.1 สภาพทั่วไป

10.1.1 ที่ตั้ง

ตำบลเจริญเมืองจัดเป็นตำบลหนึ่งในสิบห้าตำบลของอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพานทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 7 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่างๆ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลทรายขาว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลแม่ฮ้อ

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลสันติสุข

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลสันกลาง

10.1.2 พื้นที่

ตำบลเจริญเมืองมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 51 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 32,875 ไร่

10.1.3 ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศส่วนใหญ่โดยทั่วไปเป็นที่ราบมีเทือกเขาล้อมรอบเป็นแนวเขตทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออก มีแม่น้ำแม่ลาววโตนล้อมรอบทางด้านทิศใต้และทิศตะวันตก

10.1.4 จำนวนหมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเจริญเมืองมีทั้งหมด 22 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านสันทราย

หมู่ที่ 2 บ้านป่าก่อ

หมู่ที่ 3 บ้านกล้วย

หมู่ที่ 4 บ้านป่าเปา

หมู่ที่ 5 บ้านป่าดิ่ง

หมู่ที่ 6 บ้านจำปู

หมู่ที่ 7 บ้านดงหลวง

หมู่ที่ 8 บ้านป่ายาง

หมู่ที่ 9 บ้านป่าบง

หมู่ที่ 10 บ้านดงตะเคียน

- หมู่ที่ 11 บ้านป่าซาง
- หมู่ที่ 12 บ้านป่าปี
- หมู่ที่ 13 บ้านคอยเจริญ
- หมู่ที่ 14 บ้านเจริญเมือง
- หมู่ที่ 15 บ้านใหม่เจริญมิตร
- หมู่ที่ 16 บ้านห้วยแสนสุข
- หมู่ที่ 17 บ้านทรายทอง
- หมู่ที่ 18 บ้านใหม่เจริญ
- หมู่ที่ 19 บ้านศรีทรายทอง
- หมู่ที่ 20 บ้านห้วยดอกกูน
- หมู่ที่ 21 บ้านฐานตะเคียนทอง
- หมู่ที่ 22 บ้านป่าก่อพัฒนา

10.1.5 ประชากร

มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,647 คน แยกเป็นชาย 4,380 คน หญิง 4,267 คน โดยมีความหนาแน่นเฉลี่ย 170 คน/ตารางกิโลเมตร มีหลังคาเรือนจำนวน 2,350 หลังคา

10.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรเป็นหลัก เช่น การทำนา การทำสวน การทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา และเมื่อเสร็จฤดูทำนาทำสวนแล้ว ก็จะใช้เวลาว่างในการประกอบอาชีพเสริมและรับจ้างทั่วไป ซึ่งสามารถจัดแบ่งกลุ่มอาชีพของประชากรได้ดังนี้

ทำการเกษตร	คิดเป็นร้อยละ 70
ประกอบการค้าขาย	คิดเป็นร้อยละ 5
รับราชการ	คิดเป็นร้อยละ 5
รับจ้างทั่วไป	คิดเป็นร้อยละ 20

10.3 สภาพทางสังคม

10.3.1 การศึกษา

- 10.3.1.1 โรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง
- 10.3.1.2 ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรีชุมภบาล) 1 แห่ง
- 10.3.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต. 1 แห่ง
- 10.3.1.4 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 22 แห่ง

10.3.2 วัด

10.3.2.1 วัดมี 6 แห่ง

10.3.2.2 ที่พักสงฆ์ 6 แห่ง

10.3.3 สาธารณสุขพื้นฐาน

10.3.3.1 อปต.เจริญเมืองมีสถานอนามัย 2 แห่ง

10.3.3.2 สถานพยาบาลเอกชน 1 แห่ง

10.3.3.3 อัตราמיและใช้ส้วมราดน้ำ 100 %

10.3.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

10.3.4.1 ตู้ยามประจำตำบล 1 แห่ง

10.4 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

10.4.1 มีป่าสงวนแห่งชาติ 2 แห่ง จำนวน 1,000 ไร่

10.4.2 มีป่าชุมชน 3 แห่ง จำนวน 500 ไร่

11. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนทรายทอง

11.1 สภาพทั่วไป

11.1.1 ประวัติ

บ้านทรายทองหนึ่งในยี่สิบสองหมู่บ้านของตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นหมู่บ้านที่ 17 ที่แยกการปกครองและแยกการพัฒนาจากหมู่ที่ 1 บ้านสันทราย และได้รับอนุมัติแบ่งแยกหมู่บ้านเมื่อปี 2543 ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอพานประมาณ 9 กิโลเมตร

หมู่บ้านทรายทองติดถนนเอเชีย มีคมนาคมสะดวก มีรถประจำทางผ่านหมู่บ้าน มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ทำไร่ แต่ดั้งเดิมแต่ปัจจุบันมีอาชีพใหม่คือรับราชการ รับจ้างทั่วไป

มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่ที่ 20 บ้านห้วยดอกกูน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่ที่ 1 บ้านสันทราย

ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่ที่ 14 บ้านเจริญเมือง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่ที่ 14 บ้านเจริญเมือง

11.2 พื้นที่

ที่ตั้งเป็นที่ราบ พื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านอยู่ฝั่งตะวันตกของถนนเอเชีย มีทุ่งหญ้าล้อมรอบระหว่างอาณาเขตกับหมู่บ้านใกล้เคียง มีแหล่งน้ำลำธารเหมาะแก่การเกษตรกรรม

11.3 ประชากร

มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 384 คน แยกเป็นชาย 173 คน หญิง 211 คน มี
หลังคาเรือนจำนวน 146 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สถานที่ประกอบ
พิธีกรรมทางศาสนา คือ วัดศรีมงคล มีภาษาคำเมืองเป็นภาษาถิ่น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาถึงการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. วิธีการสร้างเครื่องมือ
5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)
7. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ประชาชนที่อาศัยในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างและวิธีสุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 145 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย
 - 2.1.1 สภาพทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา
 - 2.1.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ระดับรายได้รวมต่อเดือนของครัวเรือน

2.1.3 ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และการประเมินค่า (Likert Scale)

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่ง ได้แก่ สภาพทั่วไปของประชากร สภาพทางเศรษฐกิจ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 2 ตัวเลือก ได้แก่ ใช่ และ ไม่ใช่ จำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อคำถามเชิงบวก ได้แก่ ข้อ 2 3 4 5 6 11 12 17 18 และ 20 มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ

ตอบ ใช่ ได้ 1 คะแนน

ตอบ ไม่ใช่ ได้ 0 คะแนน

ข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อ 1 7 8 9 10 13 14 15 16 และ 19 มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ

ตอบ ไม่ใช่ ได้ 1 คะแนน

ตอบ ใช่ ได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะพิจารณาที่คะแนนเฉลี่ย มีเกณฑ์ดังนี้

คะแนน 0.0-10.0 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจระดับน้อย

คะแนน 11.0-15.0 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจระดับปาน

กลาง

คะแนน 16.0-20.0 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจระดับมาก

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ จัดเป็นการวัดข้อมูลประเภทอัตราภาคั่น (Interval Scale) โดยใช้แบบประเมินค่าลักษณะ Likert Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและความกว้างของอัตราภาคั่น ดังนี้

มากที่สุด	ค่าคะแนนเท่ากับ	5
มาก	ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	ค่าคะแนนเท่ากับ	3
น้อย	ค่าคะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	ค่าคะแนนเท่ากับ	1

4.วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร วิชาการ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุด และ อินเทอร์เน็ต
2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดของการวิจัยให้ครอบคลุม วัตถุประสงค์ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุง
4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

เมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความตรง (Validity) โดยทำการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการสอบถาม โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงจำนวน 3 ท่าน

2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้วยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คราวเรือน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการหาค่าความน่าเชื่อถือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา (α Coefficient) ของครอนบาค ได้ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0. 8379 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำแบบสอบถามไปใช้ได้ เมื่อได้แบบสอบถามเสร็จสมบูรณ์แล้วผู้วิจัยได้นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 คราวเรือนต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

1. ประสานงานกับบัณฑิตวิทยาลัยและผู้ใหญ่บ้านชุมชนทรายทอง เพื่อประสานงานดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

2. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนที่สุ่มเลือกเป็นตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือแล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ให้ตอบแบบสอบถามจำนวน 145 ตัวอย่างโดยผู้วิจัยเองเป็นผู้ออกไปเก็บรวบรวมข้อมูล และรอรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง ในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม 2554 รวมระยะเวลา 3 เดือน

3. ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาวิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บได้ทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาเรื่องข้อมูลที่ได้ทำการสอบถามไปแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการสอบถามใหม่ทันที เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากขึ้น

7. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

1. บรรยายข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ซึ่งวิเคราะห์จากค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยวิเคราะห์จากร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

คะแนน 0.0-10.0 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจระดับน้อย

คะแนน 11.0-15.0 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง

คะแนน 16.0-20.0 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจระดับมาก

3. วัดระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยวิเคราะห์จากค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่ง ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 5 ระดับ ใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best, 1981 : 128 อ้างถึงใน รัตนพงษ์ จันทะวงษ์, 2546 : 82) ดังนี้

- 1.00-1.50 หมายถึง ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด
- 1.51-2.50 หมายถึงผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อย
- 2.51-3.50 หมายถึงผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง
- 3.51-4.50 หมายถึงผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาก
- 4.51-5.00 หมายถึงผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด

4. ทดสอบสมมติฐานความแตกต่าง (Test Differences Hypothesis) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) = 0.05 เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้ง โดยใช้ Scheffe Analysis ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) = 0.05 ต่อไป

5. สร้างตัวแบบสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อพยากรณ์การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ด้วยตัวแปรอิสระ และทำการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความพอเพียงของประชาชนกับตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์อีกครั้งหนึ่งว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใด และมีความสัมพันธ์กันมากน้อยแค่ไหน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการใช้ค่า Pearson Correlation

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน : กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 145 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ตัวแปรอิสระ

1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. วิเคราะห์ตัวแปรตาม ระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบ

แบบสอบถาม

3. ทดสอบสมมติฐานความแตกต่าง (Test Differences Hypothesis) เพื่อเปรียบเทียบ

ความพอเพียงทางเศรษฐกิจของบุคคล : กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำแนกตามลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และระดับการปฏิบัติตนในการใช้ความรู้และคุณธรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. สร้างตัวแบบสมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple linear regression) เพื่อพยากรณ์การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ด้วยตัวแปรอิสระและทำการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนกับตัวแปรอิสระที่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์อีกครั้ง หนึ่งว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางใด และมีความสัมพันธ์กันมากน้อยแค่ไหน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการใช้ค่า Pearson Correlation

1. วิเคราะห์ตัวแปรอิสระ

1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ซึ่งวิเคราะห์จากค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง แสดงตามตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 4 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 145

เพศ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ชาย	83	57.2
หญิง	62	42.8
รวม	145	100

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 คน พบว่า มีจำนวนเพศชายมากกว่าเพศหญิงเพียงเล็กน้อย คือ เป็นเพศชาย 83 คน และเป็นเพศหญิง 62 คน คิดเป็น ร้อยละ 57.2 และ 42.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 145

อายุ	จำนวน (n)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	3	2.1
21 – 30 ปี	16	11.0
31 – 40 ปี	37	15.5
41 - 50 ปี	43	29.7
51 – 60 ปี	23	15.9
61 ปีขึ้นไป	23	15.9
รวม	145	100

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง 145 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 51 – 60 ปี และอายุ 61 ปีขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 ตามด้วย กลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 21 – 30 ปี มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 และสุดท้ายกลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 145

ระดับการศึกษา	จำนวน (n)	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	19	13.1
ประถมศึกษา	59	40.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	26	17.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย	20	13.8
อนุปริญญา	6	4.1
ปริญญาตรี	14	9.7
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.7
รวม	145	100

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มากที่สุด กล่าวคือ จำนวน 59 คน หรือร้อยละ 40.7 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ตามด้วยระดับต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 ระดับปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 ระดับอนุปริญญา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 และสุดท้ายมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 1 คนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.7

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามระดับรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 145

รายได้/เดือน/ครัวเรือน	จำนวน (n)	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 บาท	97	66.9
10,001-20,000 บาท	38	26.2
20,001-30,000 บาท	7	4.8
30,001 บาทขึ้นไป	3	2.1
รวม	145	100

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อครัวเรือน กล่าวคือ มีจำนวนถึง 97 คน คิดเป็นร้อยละ 66.9 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อครัวเรือน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 ส่วนผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาทต่อครัวเรือนนั้นมีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และมีเพียง 3 คนที่มีรายได้สูงกว่า 30,001 บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.1 เท่านั้น

1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลในส่วนของ 2 ของแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 20 ข้อ มาประมวลและตรวจสอบความถูกต้อง และจัดระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่ม กล่าวคือ

คะแนน 0.0-10.0 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจระดับน้อย

คะแนน 11.0-15.0 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง

คะแนน 16.0-20.0 คะแนน หมายถึง ระดับความรู้ความเข้าใจระดับมาก

อนึ่งผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5- ตารางที่ 7

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามการตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง		ค่าเฉลี่ย	S.D.
	จำนวน (n)	ร้อยละ		
1.ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้ได้กับ เกษตรกรรรมเท่านั้น การทำธุรกิจ หรือภาคอุตสาหกรรมนำไปใช้ไม่ได้	59	40.7	0.45	0.493
2. องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความ พอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว บน เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม	134	92.4	0.92	0.266
3. ความพอประมาณ คือ รู้จักศักยภาพที่แท้ของตนเอง มีความเป็นอยู่อย่างพอเหมาะพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อไม่ขัดสน	131	90.3	0.90	0.296
4. มีเหตุผล คือ เน้นความจำเป็น ไม่ใช่ความอยาก มี ความถี่ถ้วน รอบคอบ	123	84.8	0.85	0.360
5. มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง ของโลกาภิวัตน์และสามารถรับมือความเปลี่ยนแปลง ได้เป็นอย่างดี	132	91.0	0.91	0.287
6. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ในการ ดำเนินชีวิตได้ทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และรัฐ	134	92.4	0.92	0.266
7. จุดเด่น ของของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ใ้ ความสำคัญกับความ “ มั่งมีศรีสุข”มากกว่าความ “ อยู่ เย็นเป็นสุข”	72	49.7	0.50	0.502

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง		ค่าเฉลี่ย	S.D.
	จำนวน (n)	ร้อยละ		
8. เศรษฐกิจพอเพียงใช้ไม่ได้สำหรับคนในสังคมเมือง	77	53.1	0.53	0.501
9. ความรู้จักพอตามเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่ก่อให้เกิดการพัฒนา	81	55.9	0.56	0.498
10. เศรษฐกิจพอเพียงปฏิเสธความร่ำรวยมั่งคั่งและเทคโนโลยี	74	51	0.51	0.502
11. เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับจริยธรรมทุกขั้นตอน	131	90.3	0.90	0.296
12. ของใช้บางอย่างที่อาจดูฟุ่มเฟือยแต่ทำให้มีความสุข ถ้าพอที่จะซื้อหาได้โดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ก็ถือว่าไม่ผิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง	122	84.1	0.84	0.367
13. หลักเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ประเทศก้าวไม่ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์	85	58.6	0.59	0.494
14. ความพอเพียง คือ ทุกครอบครัวต้องผลิตอาหารของตนเอง ทอผ้าใช้เอง	67	46.2	0.46	0.500
15. การที่จะกู้เงินมาขยายธุรกิจหรือลงทุนอื่นๆ ถือเป็นผิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง	79	54.5	0.54	0.500
16. หลักเศรษฐกิจพอเพียงปฏิเสธความสุขจากการบริโภคหรือใช้สิ่งของที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก	66	45.5	0.46	0.500
17. เศรษฐกิจพอเพียงไม่ปฏิเสธเงิน แต่ใช้เงินทำงาน ไม่ใช่เป็นนาย	85	58.6	0.59	0.494

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง		ค่าเฉลี่ย	S.D.
	จำนวน (n)	ร้อยละ		
18. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่ใช้เหตุผลเพื่อนำไปสู่การกระทำที่ดี	128	88.3	0.88	0.323
19. เศรษฐกิจพอเพียงคือ การผลิตอาหาร สินค้าต่างๆ ใ้เองไม่ต้องติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ	60	41.4	0.41	0.494
20. เศรษฐกิจพอเพียงคำนึงถึงหลักความสมดุลระหว่างความมั่นคงทางวัตถุกับความมั่นคงทางจิตใจ	128	88.3	0.88	0.323

จากตารางที่ 5 ผู้วิจัยพบว่า คำถามข้อที่ 2 และข้อที่ 6 เป็นข้อที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุด เป็นจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 92.4 รองลงมาได้แก่คำถามข้อที่ 5 จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 91.0 ตามมาด้วยคำถามข้อที่ 11 จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 90.3 และคำถามข้อที่ 1 เป็นข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7

ตารางที่ 6 จำนวนข้อที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ถูกต้อง

n = 145

จำนวนข้อที่ตอบถูกต้อง	จำนวนผู้ที่ตอบถูกต้อง	ร้อยละของผู้ที่ตอบถูกต้อง
7	3	2.1
8	6	4.1
9	14	9.7
10	16	11
11	10	6.9
12	8	5.5
13	12	8.3
14	19	13.1
15	7	4.8
16	13	9.0
17	12	8.3
18	9	6.2
19	15	10.3
20	1	0.7
รวม	145	100

จากตารางที่ 6 ผู้วิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามได้ถูกต้อง 14 ข้อ มีจำนวนมากที่สุด กล่าวคือ มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 ตอบได้ถูกต้อง 10 ข้อ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ตอบได้ถูกต้อง 19 ข้อ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 และมีผู้ตอบคำถามได้ถูกต้อง 20 ข้อ เพียง 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.7 เท่านั้น นอกจากนี้ จากจำนวนผู้วิจัยยังพบว่าค่าเฉลี่ยของจำนวนคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบได้ถูกต้อง (Mean) คือ 13.57 ข้อ และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.53

ตารางที่ 7 จำนวนและค่าร้อยละจำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

n = 145

ระดับความเข้าใจ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ระดับที่ 1: มีความรู้ความเข้าใจน้อย	38	26.2
ระดับที่ 2: มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง	58	40.0
ระดับที่ 3: มีความรู้ความเข้าใจมาก	49	33.8
รวม	145	100

จากตารางที่ 7 ผู้วิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด กล่าวคือ มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาอยู่ในระดับมีความรู้ความเข้าใจมาก จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 และอยู่ในระดับมีความรู้ความเข้าใจน้อยเป็นจำนวนน้อยที่สุด เพียง 38 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้คำนวณค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าอยู่ที่ระดับ 2.08 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.774

2. วิเคราะห์ตัวแปรตาม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้ตัวแปรตามได้แก่ ระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาจากส่วนที่ 3 ของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 30 ข้อ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1.00-1.50 หมายถึง ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด
- 1.51-2.50 หมายถึง ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อย
- 2.51-3.50 หมายถึง ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง
- 3.51-4.50 หมายถึง ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา
- 4.51-5.00 หมายถึง ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด

โดยผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีรายละเอียดดังตารางที่ 8 – ตารางที่ 10

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
ด้านความพอประมาณ	3.65	0.75	มาก
1. ท่านดำเนินชีวิตโดยยึดหลักสายกลาง รู้จักพอ	3.68	0.91	มาก
2. ท่านเรียนรู้รายรับรายจ่าย ของตนเองโดยการ จัดทำบัญชีครัวเรือน	3.54	1.05	มาก
3. ท่านลดรายรับรายจ่ายในครัวเรือน โดยทำ กิจกรรม ทำน้ายาล้างจาน น้ายซักผ้าใช้เอง	3.14	1.28	ปานกลาง
4. ท่านลดรายจ่ายในการทำเกษตรกรรม โดยทำ ปุ๋ยหมักชีวภาพ ทำสมุนไพรรักษาโรค โดยใช้ วัตถุดิบในชุมชน	3.27	1.27	ปานกลาง
5. ท่านทำเกษตรกรรม โดยการลดการใช้ปุ๋ยเคมี และใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน	3.50	1.16	ปานกลาง
6. ท่านไม่ก่อหนี้โดยไม่จำเป็นและเกินกำลัง	3.77	0.96	มาก
7. ท่านปลูกผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ และปลูกไม้ผล ไว้บริโภคในครัวเรือน	3.77	1.11	มาก
8. ท่านและครอบครัว มีสุขภาพแข็งแรง อยู่ ห่างไกลอบายมุข	4.03	1.00	มาก
9. ท่านและครอบครัวไปร่วมทำบุญ ตักบาตรที่วัด บ่อยๆ	3.90	1.02	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
10. ท่านดำเนินชีวิต พออยู่ พอกิน พึ่งตนเองเป็นหลัก	4.10	0.99	มาก
ด้านความมีเหตุผล	3.84	0.70	มาก
11. ท่านมีส่วนร่วมสืบทอดประเพณีอันดีงามในชุมชน	3.98	0.95	มาก
12. ท่านมีเมตตา เอื้ออาทร และช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ	3.83	0.83	มาก
13. ท่านดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา	3.98	0.91	มาก
14. การทำเกษตรกรรมของท่านใช้แรงงานของคนในครอบครัวมากกว่าการจ้างแรงงาน	3.99	0.88	มาก
15. ท่านใฝ่หาความรู้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต	3.82	0.96	มาก
16. ท่านใช้สติปัญญาและเหตุผลไตร่ตรองหาสาเหตุและแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยความสามารถ	3.94	0.86	มาก
17. ท่านตระหนักว่ารายจ่ายเมื่อเปรียบเทียบกับรายรับอยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมไม่ส่งผลให้ครอบครัวเดือดร้อน	3.74	0.98	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
18. ท่านมีการลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยในตัวเองและครอบครัวอย่างแท้จริงแล้ว	3.88	0.95	มาก
19. ท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายของตัวเองและครอบครัวในชีวิตประจำวัน	3.93	0.98	มาก
20. ท่านและครอบครัวใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างคุ้มค่าและประหยัด	3.96	1.09	มาก
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง	3.78	0.58	มาก
21. ท่านออมเงินเพื่อเป็นทุนสำรองยามฉุกเฉินและเป็นหลักประกันในอนาคต	3.80	0.94	มาก
22. ท่านมีเงินประกันชีวิต หรือ เงินฌาปนกิจ เมื่อหักด้วยหนี้สินปัจจุบันเป็นบวก	3.71	0.84	มาก
23. ท่านใช้หลักประชาธิปไตยในการอยู่ร่วมกันกับครอบครัว	3.82	0.86	มาก
24. การใช้จ่ายของท่านส่วนมาก ใช้ 3 ส่วน ออม 1 ส่วน	3.55	0.94	มาก
25. ท่านศึกษาหาความรู้ให้เท่าทันสถานการณ์การประกอบอาชีพของท่านเสมอ	3.69	0.94	มาก
26. ท่านประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว	3.84	1.05	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
27. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ และกลุ่มฌาปนกิจในชุมชน	3.98	1.00	มาก
28. สมาชิกในครอบครัวท่านสามัคคีกันดี	4.07	0.86	มาก
29. ท่านมีความตั้งใจและส่งชำระหนี้ได้ดีทุกปี	4.05	0.93	มาก
30. ท่านมีความเชื่อว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” และ จะทำความดีต่อไปเพื่อผลดีต่อตนเองและครอบครัว	4.47	0.76	มาก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชานิติศาสตร์

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ “มาก” ในเกือบทุกข้อ ยกเว้นเพียงข้อที่ 3, 4 และ 5 (ด้านความพอประมาณ) เท่านั้นที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่ 30 (ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง) มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด 4.47 คะแนน และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 ส่วนข้อที่ 3 (ด้านความพอประมาณ) มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด 3.14 คะแนน และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.28

อนึ่ง ผู้วิจัยยังพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านไม่แตกต่างกันมากนัก โดยด้านความมีเหตุผลมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3.84 คะแนน มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 รองลงมาเป็นด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง 3.78 คะแนน มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 และด้านความพอประมาณมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.65 คะแนน มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกด้านล้วนอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งสิ้น

ตารางที่ 9 ภาพรวมระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน (n)	ร้อยละ
ระดับที่ 1: ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด	0	0
ระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน (n)	ร้อยละ
ระดับที่ 2: ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อย	1	0.7
ระดับที่ 3: ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง	53	36.6
ระดับที่ 4: ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาก	78	53.8
ระดับที่ 5: ดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด	13	9.0
รวม	145	100

จากตารางที่ 9 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับที่ 4 (ระดับ “มาก”) กล่าวคือมีจำนวนถึง 78 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาอยู่ในระดับที่ 3 (ระดับ “ปานกลาง”) จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 และอยู่ในระดับที่ 5 (ระดับ “มากที่สุด”) จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 ส่วนอีก 1 คนมีระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับที่ 2 (ระดับ “ปานกลาง”) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.7

3. การทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานความแตกต่าง 5 ข้อ (Test Differences Hypothesis) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) = 0.05 เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่ม ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้งโดยใช้ Scheffe Analysis ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) = 0.05 ต่อไป ผลการทดสอบสมมติฐานในรูปของตาราง ตั้งแต่ตารางที่ 9-19 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามเพศ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	T	Sig.	r	R ²
โดยรวม	1. เพศชาย	3.81	0.56	0.345	0.731	0.029	0.6%
	2. เพศหญิง	3.84	0.52				
ด้านความพอประมาณ	1. เพศชาย	3.64	0.67	0.650	0.517	0.54*	0.4%
	2. เพศหญิง	3.71	0.70				
ด้านความมีเหตุผล	1. เพศชาย	3.90	0.60	0.234	0.815	0.20*	0.7%
	2. เพศหญิง	3.92	0.56				
ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	T	Sig.	r	R ²
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	1. เพศชาย	3.90	0.58	-0.118	0.906	-0.10*	0.7%
	2. เพศหญิง	3.89	0.45				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 10 พบว่า การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันไปตามเพศ ในภาพรวมไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อจำแนกตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ พบว่า การนำแนวปฏิบัติตามความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ก็ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน

เมื่อพิจารณาตามค่าสหสัมพันธ์โดยรวม พบว่า ไม่มีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ พบว่า เพศมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติตามความพอประมาณ 0.4% กล่าวคือ เพศชายจะมีการนำแนวปฏิบัติตามความพอประมาณ ไปใช้น้อยกว่าเพศหญิง, เพศมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติตามความมีเหตุผล 0.7% กล่าวคือ เพศชายจะมีการนำแนวปฏิบัติตามความมีเหตุผลไปใช้น้อยกว่าเพศหญิง และเพศยังอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติตามด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี 0.7% ด้วยเช่นกัน แต่ในด้านนี้ เพศชายกลับมีการนำแนวปฏิบัติตามการมีภูมิคุ้มกันที่ดีไปใช้มากกว่าเพศหญิง

สมมติฐานที่ 2 การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามอายุ

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.1 การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.2 การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานที่ 2.3 การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกันตามอายุ

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันตามอายุ

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามอายุ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
โดยรวม	1. ต่ำกว่า 20 ปี	2.94	0.39	1.170	0.281	0.090*	0.1%
	2. 21-30 ปี	3.90	0.58				
	3. 31-40 ปี	3.81	0.53				
	4. 41-40 ปี	3.87	0.57				
	5. 51-60 ปี	3.64	0.49				
	6. 61 ปี ขึ้นไป	3.99	0.42				
ด้านความพอประมาณ	1. ต่ำกว่า 20 ปี	2.70	0.52	1.789	0.183	0.111*	0.5%
	2. 21-30 ปี	3.71	0.82				
	3. 31-40 ปี	3.65	0.71				
	4. 41-40 ปี	3.70	0.70				
	5. 51-60 ปี	3.59	0.59				
	6. 61 ปี ขึ้นไป	3.84	0.51				
ด้านความมีเหตุผล	1. ต่ำกว่า 20 ปี	3.20	0.40	1.573	0.212	0.104*	0.4%
	2. 21-30 ปี	3.90	0.69				
	3. 31-40 ปี	3.89	0.54				
	4. 41-40 ปี	4.00	0.56				
	5. 51-60 ปี	3.64	0.57				
	6. 61 ปี ขึ้นไป	4.13	0.54				
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	1. ต่ำกว่า 20 ปี	2.93	0.31	0.091	0.763	0.025	0.6%
	2. 21-30 ปี	4.12	0.43				
	3. 31-40 ปี	3.90	0.49				
	4. 41-40 ปี	3.92	0.57				
	5. 51-60 ปี	3.71	0.48				
	6. 61 ปี ขึ้นไป	4.01	0.46				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 11 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างไปตามอายุ ในภาพรวมไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อจำแนกตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ พบว่า การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ก็ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน

เมื่อพิจารณาตามค่าสหสัมพันธ์โดยรวม พบว่า อายุมีสหสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ อายุแปรผันโดยตรงกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือผู้ที่อายุมากขึ้นจะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากขึ้น โดยอายุมีอิทธิพลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ 0.1% และเมื่อจำแนกตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ พบว่า อายุมีสหสัมพันธ์กับการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ด้วย แต่ไม่มีสหสัมพันธ์กับการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ โดยอายุจะแปรผันโดยตรงกับการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ และอายุมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ 0.5% และ 0.4% ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 3 การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 3.1 การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 3.2 การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปด้วยดี โดยรวม ไม่แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง ไปด้วยดี โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานที่ 3.3 การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปด้วยดี โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปด้วยดี โดยรวมไม่แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปด้วยดี โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปด้วยดี จำแนกตามระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
โดยรวม	1. ไม่เกินประถมศึกษา	4.27	0.314	4.518	0.035*	0.175**	2.4%***
	2. ประถมศึกษา	3.83	0.522				
	3. มัธยมศึกษาตอนต้น	3.65	0.547				
	4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	3.65	0.503				
	5. อนุปริญญา (ปวท./ปวส.)	3.53	0.644				
	6. ปริญญาตรี	3.86	0.583				
	7. สูงกว่าปริญญาตรี	4.36	0.0				
ด้านความพอประมาณ	1. ไม่เกินประถมศึกษา	4.22	0.497	7.812	0.006*	0.228**	4.5%
	2. ประถมศึกษา	3.69	0.628				
	3. มัธยมศึกษาตอนต้น	3.55	0.727				
	4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	3.41	0.650				
	5. อนุปริญญา (ปวท./ปวส.)	3.18	0.755				

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
	6. ปริญญาตรี	3.99	0.643				
	7. สูงกว่าปริญญาตรี	4.40	0.0				
ด้านการมี ภูมิคุ้มกัน ที่ดี	1. ไม่เกินประถมศึกษา	4.24	0.341	0.993	0.321	0.083*	0.01%
	2. ประถมศึกษา	3.88	0.524				
	3. มัธยมศึกษาตอนต้น	3.72	0.542				
	4. มัธยมศึกษาตอน ปลายหรือเทียบเท่า	3.85	0.465				
	5. อนุปริญญา (ปวท./ ปวส.)	3.68	0.656				
	6. ปริญญาตรี	4.02	0.578				
	7. สูงกว่าปริญญาตรี	4.10	0.0				

จากตารางที่ 12 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษาในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ พบว่า ในการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณ ไปใช้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านความมีเหตุผลและด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์โดยรวม พบว่า ระดับการศึกษามีสหสัมพันธ์กับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย ระดับการศึกษานั้นแปรผัน โดยตรงกับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงขึ้น จะมีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ ซึ่งระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ 2.4%

หากแยกพิจารณาตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ พบว่า ระดับการศึกษามีสหสัมพันธ์โดยตรงกับการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากขึ้นด้วย ทั้งนี้ ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ 4.5%, มีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ 1.6% และมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ 0.01%

ตารางที่ 13 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3	4	5	6	7
การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	1. ไม่เกินประถมศึกษา		0.058	0.008*	0.017**	0.094	0.043*	
	2. ประถมศึกษา			0.835	0.886	0.873	1.000	
	3. มัธยมศึกษาตอนต้น				1.000	0.998	0.903	
	4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า					0.998	0.921	
	5. อนุปริญญา (ปวท./ปวส.)							0.876
	6. ปริญญาตรี							
	7. สูงกว่าปริญญาตรี							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 13 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา มีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 14 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการนำเสนอปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3	4	5	6	7
การนำเสนอปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	1. ไม่เกินประถมศึกษา		0.088	0.038*	0.010**	0.041***	0.168	
	2. ประถมศึกษา			0.968	0.702	0.636	0.997	
	3. มัธยมศึกษาตอนต้น				0.990	0.905	1.000	
	4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า					0.990	0.985	
	5. อนุปริญญา (ปวท./ปวส.)							0.893
	6. ปริญญาตรี							
	7. สูงกว่าปริญญาตรี							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชานิติศาสตร์

จากตารางที่ 14 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา มีการนำเสนอปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และระดับอนุปริญญา (ปวท./ปวส.) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 การนำเสนอปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก : การนำเสนอปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานรอง : การนำเสนอปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 4.1 การนำเสนอปฏิบัติด้านความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก : การนำเสนอปฏิบัติด้านความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานรอง : การนำเสนอปฏิบัติด้านความพอประมาณตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 4.2 การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง ไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานที่ 4.3 การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานหลัก : การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้โดยรวมไม่แตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

สมมติฐานรอง : การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้จำแนกตามระดับ
รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
โดยรวม	1. น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	3.88	0.55	1.891	0.171	-0.114*	0.6%
	2. 10,001–20,000 บาทต่อเดือน	3.72	0.51				
	3. 20,001–30,000 บาทต่อเดือน	3.54	0.57				
	4. 30,001 บาทขึ้นไป	4.01	0.11				
ด้านความพอประมาณ	1. น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	3.74	0.69	2.622	0.108	-0.134*	1.1%
	2. 10,001–20,000 บาทต่อเดือน	3.52	0.66				
	3. 20,001–30,000 บาทต่อเดือน	3.57	0.75				
	4. 30,001 บาทขึ้นไป	3.47	0.31				
ด้านความมีเหตุผล	1. น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	3.97	0.60	2.742	0.118	-0.130*	1.0%
	2. 10,001–20,000 บาทต่อเดือน	3.79	0.50				
	3. 20,001–30,000 บาทต่อเดือน	3.46	0.65				
	4. 30,001 บาทขึ้นไป	4.27	0.06				

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
ด้านการมี ภูมิคุ้มกันที่ดี	1. น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	3.92	0.54	0.188	0.665	-0.036	0.6%
	2. 10,001–20,000 บาทต่อเดือน	3.86	0.55				
	3. 20,001–30,000 บาทต่อเดือน	3.60	0.40				
	4. 30,001 บาทขึ้นไป	4.30	0.10				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 15 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ในภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อแยกพิจารณาตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์โดยรวม พบว่า ระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนมีสหสัมพันธ์แบบผกผันกับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนมากจะมีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้น้อยลง โดยระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวม 0.6%

หากแยกพิจารณาตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ พบว่า ระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนมีสหสัมพันธ์แบบผกผันกับการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ แต่ไม่มีสหสัมพันธ์กับการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนสูงจะมีการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้น้อยลง โดยระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ 1.1% และมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ 1.0%

เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวมแตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	\bar{X}	S.D.	F	Sig.	r	R ²
โดยรวม	1. ระดับน้อย	3.64	0.445	18.740	0.000*	0.340**	11.0%***
	2. ระดับปานกลาง	3.77	0.579				
	3. ระดับมาก	4.13	0.478				
ด้านความพอประมาณ	1. ระดับน้อย	3.35	0.602	30.493	0.000*	0.419**	17.0%***
	2. ระดับปานกลาง	3.66	0.649				
	3. ระดับมาก	4.10	0.601				
ด้านความมีเหตุผล	1. ระดับน้อย	3.76	0.450	12.014	0.001*	0.278**	7.1%***
	2. ระดับปานกลาง	3.84	0.661				
	3. ระดับมาก	4.20	0.513				
ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี	1. ระดับน้อย	3.82	0.465	6.364	0.013*	0.206**	3.6%***
	2. ระดับปานกลาง	3.83	0.565				
	3. ระดับมาก	4.11	0.489				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 16 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อแยกพิจารณาตามองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของ การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ พบว่า การนำแนวปฏิบัติตามด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้, การนำแนวปฏิบัติตามด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ และการนำแนวปฏิบัติตามด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ก็ล้วนมีความแตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งสิ้น กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาก ก็จะมีการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้, การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ และการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากขึ้นด้วย

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์โดยรวม พบว่า ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีสหสัมพันธ์โดยตรงกับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากจะมีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากกว่า ทั้งนี้ ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ 11.0%

หากแยกพิจารณาตามองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีสหสัมพันธ์โดยตรงกับการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากจะมีการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากกว่า ทั้งนี้ มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ร้อยละ 17.0

ขณะเดียวกัน ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็มีสหสัมพันธ์โดยตรงกับการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากจะมีการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากกว่า ทั้งนี้ มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากมีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ร้อยละ 7.1 และ ร้อยละ 3.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3
การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	1. ระดับน้อย		0.004*	0.000**
	2. ระดับปานกลาง			0.445
	3. ระดับมาก			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 17 ระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับน้อยมีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้มีน้อยกว่ามากกว่า กับ ระดับปานกลาง และกับระดับมาก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3
การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	1. ระดับน้อย		0.004*	0.000**
	2. ระดับปานกลาง			0.043***
	3. ระดับมาก			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 18 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงน้อย มีการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง และมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

พอเพียงปานกลาง มีการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 19 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3
การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	1. ระดับน้อย		0.010*	0.002**
	2. ระดับปานกลาง			0.798
	3. ระดับมาก			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 19 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงน้อย มีการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง และมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 20 ผลการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	1	2	3
การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้	1. ระดับน้อย		0.033*	0.032**
	2. ระดับปานกลาง			0.994
	3. ระดับมาก			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 20 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงน้อย มีการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง และมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การสร้างตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

ในส่วนนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรในลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์แบบ เป็นเหตุ เป็นผล ด้วยตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ณ ระดับนัยสำคัญ (Level of Significance: α) ที่ 0.05 นำเสนอผลงานในรูปแบบของตารางที่ 20 - 21 โดย กำหนดให้

$$\hat{y} = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n$$

\hat{y} = ค่าทำนายของตัวแปรตาม

α = ค่าคงที่

β_1 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 1

X_1 = ตัวแปรอิสระตัวที่ 1

β_2 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ 2

X_2 = ตัวแปรอิสระตัวที่ 2

β_n = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ n

X_n = ตัวแปรอิสระตัวที่ n

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 21 ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระ – การนำแนวปฏิบัติตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t/F	Sig.
(ค่าคงที่)	3.765	0.129		32.978	0.000
ระดับการศึกษา(X ₁)	-3.08E-02	0.041	0.124	1.031	0.295
ระดับความรู้และความเข้าใจ (X ₂)	0.254	0.034	0.033	3.845	0.000*

$$\hat{y} = \alpha + \beta X_2$$

$$\alpha = 3.765$$

$$\beta = 0.303$$

เมื่อ \hat{y} = ค่าทำนายของการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

X_2 = ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตัว

ทำนาย)

กำหนดให้ X_2 = ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง = 1

(ระดับน้อย)

จากสมการ

$$\hat{y} = 3.765 + 0.303X_2$$

$$X_2 = 1$$

เพราะฉะนั้น

$$\hat{y} = 3.765 + 0.303 \times 1$$

$$\hat{y} = 4.068$$

ระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้ เท่ากับ 4.068
ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามเกณฑ์ที่วัด 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตารางที่ 22 ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระ – การนำแนวปฏิบัติด้านความ
พอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t/F	Sig.
(ค่าคงที่)	4.528	0.160		28.321	0.000
ระดับการศึกษา (X ₁)	-	0.036	-0.117	-1.485	0.140
ระดับความรู้และความเข้าใจ (X ₂)	0.339	0.069	0.386	4.888	0.000*

$$\hat{y} = \alpha + \beta X_2$$

$$\alpha = 4.528$$

$$\beta = 0.38$$

เมื่อ \hat{y} = ค่าทำนายของการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

X₂ = ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตัว
ทำนาย)

กำหนดให้ X₂ = ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง = 1
(ระดับน้อย)

จากสมการ

$$\hat{y} = 4.528 + (0.386) X_2$$

$$X_2 = 1$$

เพราะฉะนั้น

$$\hat{y} = 4.528 + (0.386) \times 1$$

$$\hat{Y} = 4.914$$

ระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้ เท่ากับ 4.914
ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามเกณฑ์ที่วัด 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตารางที่ 23 ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระ – การนำแนวปฏิบัติด้านความมี
เหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t/F	Sig.
(ค่าคงที่)	4.341	0.134		32.408	0.000
ระดับความรู้และความเข้าใจ (X ₂)	0.210	0.060	0.278	3.466	0.001*

$$\hat{y} = \alpha + \beta X_2$$

$$\alpha = 4.341$$

$$\beta = 0.278$$

เมื่อ \hat{y} = ค่าทำนายของการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

X₂ = ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตัว

ทำนาย)

กำหนดให้ X₂ = ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง = 1

(ระดับน้อย)

จากสมการ

$$\hat{y} = 4.341 + (0.278) X_2$$

$$X_2 = 1$$

เพราะฉะนั้น $\hat{y} = 4.341 + (0.278) \times 1$

$$\hat{y} = 4.619$$

ระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้ เท่ากับ 4.619

ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามเกณฑ์ที่วัด 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตารางที่ 24 ความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ระหว่างตัวแปรอิสระ- การนำแนวปฏิบัติด้านการมี
ภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t/F	Sig.
(ค่าคงที่)	4.189	0.123		34.047	0.000
ระดับความรู้และความเข้าใจ (X ₂)	0.140	0.056	0.206	2.523	0.013*

$$\hat{y} = \alpha + \beta X_2$$

$$\alpha = 4.189$$

$$\beta = 0.206$$

เมื่อ \hat{y} = ค่าทำนายของการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

X₂ = ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตัว
ทำนาย)

กำหนดให้ X₂ = ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง = 1

(ระดับน้อย)

จากสมการ

$$\hat{y} = 4.189 + (0.206) X_2$$

$$X_2 = 1$$

เพราะฉะนั้น

$$\hat{y} = 4.189 + (0.206) \times 1$$

$$\hat{y} = 4.395$$

ระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้ เท่ากับ 4.395
ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามเกณฑ์ที่วัด 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

สมการ

$$\hat{y} = 3.765 + 0.303 \times 1$$

$$\hat{y}_1 = 4.528 + (0.386) \times 1$$

$$\hat{y}_2 = 4.341 + (0.278) \times 1$$

$$\hat{y}_3 = 4.189 + (0.206) \times 1$$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีสัมพันธที่ดีในตัวเอง

2. เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

3. เพื่อเปรียบเทียบการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีสัมพันธที่ดีในตัวเองของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกัน

และมีสมมติฐานในการวิจัย 5 ข้อ ดังนี้

1. การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามเพศ
2. การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามอายุ
3. การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา
4. การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

5. การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 145 ตัวอย่าง จากประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 145 ครัวเรือน และใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และการประเมินค่า (Likert Scale) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน กล่าวคือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ สภาพของประชากร และสภาพทางเศรษฐกิจ ตอนที่ 2 เป็นคำถาม

เกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นผู้วิจัยได้ทดลองแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุดแบบสอบถามเพื่อทดสอบค่าความเชื่อมั่น เมื่อนำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่นที่ $\alpha = 0.8379$ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามส่วนที่เหลือไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามจนครบจำนวน 145 ชุด ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมการคำนวณสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อวิเคราะห์หาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมไปถึงการทดสอบสมมติฐาน โดย One – way ANOVAs ทดสอบค่า t – test และ F – test การทดสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ (Scheffé’s Method) ใช้การทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Correlations) และใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์ตัวแปรในลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์แบบ เป็นเหตุ เป็นผล ด้วยตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปผลการวิจัยระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี จำแนกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง อัน ได้แก่ ลักษณะทางด้านประชากร สถานภาพทางเศรษฐกิจ และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 145 ตัวอย่างนั้นมีสัดส่วนของเพศหญิงและเพศชายใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 42.8 และ 57.2 ตามลำดับ) มีอายุระหว่าง 41-50 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 29.7) ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 40.7) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนน้อยกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 66.9) และส่วนใหญ่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40.0) สามารถสรุปผลการวิจัยตามการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ด้าน (ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี) ได้ดังนี้

1. การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อจำแนกพิจารณาตามตัวแปรอิสระ พบว่า การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา ($\alpha = 0.035$) และระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\alpha = 0.000$)

2. การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อจำแนกพิจารณาตามตัวแปรอิสระ พบว่า การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา ($\alpha = 0.006$) และระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\alpha = 0.000$)

3. การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อจำแนกพิจารณาตามตัวแปรอิสระ พบว่า การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\alpha = 0.001$)

4. การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อจำแนกพิจารณาตามตัวแปรอิสระ พบว่า การนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\alpha = 0.013$)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีอิทธิพลต่อการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า เพศหญิงมีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลไปใช้มากกว่าเพศชาย แต่เพศชายมีการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากกว่าเพศหญิง

2. จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลไปใช้มากที่สุด ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผลและด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีไปใช้น้อยที่สุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี

3. จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผลไปใช้มากที่สุด ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา (ปวท./ปวส.) มีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความพอประมาณ และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีไปใช้น้อยที่สุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตาม

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นมีการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลไปใช้น้อยที่สุด

4. จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป มีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีไปใช้มากที่สุด ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท มีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีไปใช้น้อยที่สุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณไปใช้มากที่สุดได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไปมีการนำแนวปฏิบัติด้านนี้ไปใช้น้อยที่สุด

5. จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาก มีการนำแนวปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความพอประมาณ, ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีไปใช้มากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อย มีการนำแนวปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีไปใช้น้อยที่สุด

ผลจากการทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม (Pearson Correlation) พบว่า

1. ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้ ได้แก่ อายุ (0.090) คิดเป็นร้อยละ 0.1 ระดับการศึกษา (0.175) คิดเป็นร้อยละ 2.4 รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน (-0.114) คิดเป็นร้อยละ 0.6 และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (0.340) คิดเป็นร้อยละ 11.0

2. ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ได้แก่ เพศ (0.54) คิดเป็นร้อยละ 0.4 อายุ (0.111) คิดเป็นร้อยละ 0.5 ระดับการศึกษา (0.228) คิดเป็นร้อยละ 4.5 ระดับรายได้ (-0.134) คิดเป็นร้อยละ 1.1 และระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (0.419) คิดเป็นร้อยละ 17.0

3. ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ได้แก่ เพศ (0.20) คิดเป็นร้อยละ 0.7 อายุ (0.104) คิดเป็นร้อยละ 0.4 ระดับการศึกษา (0.151) คิดเป็นร้อยละ 1.6 ระดับรายได้ (-0.130) คิดเป็นร้อยละ 1.0 และระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (0.278) คิดเป็นร้อยละ 7.1

4. ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้แก่ เพศ (-0.10) คิดเป็นร้อยละ 0.7 ระดับการศึกษา (0.083) คิดเป็นร้อยละ 0.01 และระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (0.206) คิดเป็นร้อยละ 3.6

ผลการทดสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ (Scheffé's Method) พบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา (กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น $\alpha = 0.008$ กับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย $\alpha = 0.017$ และกับระดับปริญญาตรี $\alpha = 0.043$) และระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อย กับ ระดับปานกลาง $\alpha = 0.004$ และกับระดับมาก $\alpha = 0.000$)

1. กลุ่มตัวอย่างมีการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา (กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา กับ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น $\alpha = 0.038$ กับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย $\alpha = 0.010$ และกับระดับอนุปริญญา $\alpha = 0.041$) และระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับน้อย กับ ระดับปานกลาง $\alpha = 0.004$ และกับระดับมาก $\alpha = 0.000$ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับปานกลาง กับ ระดับมาก $\alpha = 0.043$)

2. กลุ่มตัวอย่างมีการนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับน้อยน้อย กับ ระดับปานกลาง $\alpha = 0.010$ และกับระดับมาก $\alpha = 0.002$)

3. กลุ่มตัวอย่างมีการนำแนวปฏิบัติด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับน้อยน้อย กับ ระดับปานกลาง $\alpha = 0.033$ และกับระดับมาก $\alpha = 0.032$)

ผลการวิเคราะห์การทำนายค่าตัวแปรตามด้วยตัวแบบทางคณิตศาสตร์ในลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์แบบ เป็นเหตุ เป็นผล ด้วยตัวแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) พบว่า ระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตัวแปรอิสระที่ใช้พยากรณ์ค่าการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้โดยรวม, ด้าน

ความพอประมาณ, ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี อยู่ที่ระดับ 4.056, 4.142, 4.063 และ 3.983 ตามลำดับ ซึ่งล้วนจัดอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งสิ้น

2. อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม และด้านความพอประมาณแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม, ด้านความพอประมาณ, ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีแตกต่างกันไปตามระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน” ของ อภิชัย พันธเสน (2548) ที่ระบุว่า หากมีการให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ เช่นนโยบายและการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น จะทำให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และสามารถยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตได้ดียิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 การนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมไปใช้ อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณไปใช้น้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรสนับสนุนส่งเสริมให้หลักการด้านนี้ให้มากขึ้น

3.1.2 การนำแนวปฏิบัติด้านความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการลดรายจ่ายครัวเรือน ลดรายจ่ายในการเกษตรกรรม และลดการใช้ปุ๋ยเคมี ในระดับ “ปานกลาง” ดังนั้นหากต้องการปรับปรุงในส่วนนี้ จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการลดค่าใช้จ่ายเหล่านี้ โดยอาจส่งเสริมให้ประชาชนรู้ใช้พืชสมุนไพรทำน้ายาล้างจาน น้ายาซักผ้า ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และใช้อินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี

3.1.3 การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนในทุกข้ออยู่ในระดับ “มาก” ทั้งสิ้น แต่คะแนนในข้อการเปรียบเทียบสัดส่วนรายจ่ายกับรายรับให้อยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมนั้น มี

คะแนนน้อยที่สุด ดังนั้น หากต้องการปรับปรุงในส่วนนี้ จึงควรให้ความรู้และส่งเสริมให้ประชาชนรู้ว่าสัดส่วนที่เหมาะสมของรายรับรายจ่ายของคนควรเป็นอย่างไร

3.1.4 การนำแนวปฏิบัติด้านความมีเหตุผลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนในทุกข้ออยู่ในระดับ “มาก” ทั้งสิ้น แต่คะแนนในข้อการออมเงิน 1 ใน 3 ของรายได้ นั้น มีคะแนนน้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักจัดการรายได้ และการออมอย่างเหมาะสม

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยเรื่อง การนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน กรณีศึกษาชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย นี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยจำแนกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ ลักษณะทางด้านประชากร สถานภาพทางเศรษฐกิจ และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นหัวหน้าครอบครัวในชุมชนทรายทอง แต่จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระด้านลักษณะทางประชากร และด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจของตัวอย่งนั้น ไม่ได้มีอิทธิพลต่อระดับการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้มากนัก ดังนั้นผู้ที่สนใจจะนำงานวิจัยชิ้นนี้ ไปประยุกต์เพื่อทำการศึกษาต่อไป จึงควรพิจารณาหาตัวแปรอิสระอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถทราบได้อย่างชัดเจนขึ้นว่า นอกเหนือจากระดับการศึกษาและระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ยังมีปัจจัยใดอีกบ้างที่ส่งผลต่อการการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ นอกจากนี้ ยังอาจนำกรอบคิดของนักคิดท่านอื่น ๆ มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เกษม วัฒนชัย. “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ใน เอกสารประกอบการเสวนาเรื่องผู้นำแห่งความพอเพียง ณ มฤคทายวัน. 105. เพชรบุรี : อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร พระราชนิเวศน์ มฤคทายวัน, 2550.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. “กรณีศึกษาชุมชนพอเพียง.” สยามรัฐวิจารณ์ 2, 10 (กรกฎาคม 2553) : 31-33.

จิระพัชร ฤเลิศตระกูล. “ความเข้มแข็งของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลลูกแก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และ กอบศักดิ์ ภูตระกูล. การพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การศึกษาโครงการพระราชดำริกับเศรษฐกิจพอเพียง, ม.ป.ท.

จำเนียร ช่างโชติ. จิตวิทยาการรับรู้และการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2526.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์. “กษัตริย์เกษตรจอมปราชญ์แห่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน” วารสารเพื่อการพัฒนาชนบท 3, 1 (2548) : 48-50.

ประทีป พรหมสิทธิ์. “การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.

ประเวศ วะสี. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริตามแนวพลิกพื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, 2542.

เปรม ติณสูลานนท์. “งานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงกับการก่อรูปนโยบายทางความคิด กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.” วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. เศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย, 2551.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. บัณฑิตวิทยาลัย. คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

- ว. วชิรเมธี. “ความสับสนเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง” เนชั่นสุดสัปดาห์ 15,763 (2551) : 12-18.
- สง่า พลสงคราม. “การศึกษาเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย.”
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- สมดี พรหมสวัสดิ์. “การดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วน
ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี” การศึกษาค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยปกครอง
ส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- สมพร เทพสิทธิ์า. ดวงประทีปพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร:
พิมพ์สวย, 2549.
- สัมภาษณ์ อรัญเวทย์. “การศึกษาการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้
ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เกษตร
อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.” การศึกษาค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- สามารถ แก้วฉาย. “การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน
ตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยปกครอง
ส่วนท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- สิริพร รัตนกำเนิด. “ความคิดเห็นของข้าราชการสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานครต่อ
การดำรงชีวิต.” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2550.
- สุธรรม รัตนโชติ. การวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ท็อป, 2551.
- _____. ทุนทางสังคม. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตคลังชั้น, 2552.
- สุพรรณ ไชยอำพร. “ทุนทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทางเลือกที่รับผิดชอบต่อสังคมของ
นักบริหารในยุคการเปลี่ยนแปลง.” วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์ 44, 3 (2547) : 69-95.
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. ทฤษฎีในหลวง : ชีวิตที่พอเพียง. กรุงเทพมหานคร: ร่วมด้วยช่วยกัน, 2549.
- สุเมธ ดันติเวชกุล. ได้เบื้องพระยุคลบาท. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2543.
- เสรี พงศ์พิศ. กองทุนหมู่บ้านสวัสดิการชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ภูมิปัญญาไทย, 2544.

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549.

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 6 ธันวาคม 2552. เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th>.

_____. “กรอบแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ‘ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน’ สำนักพัฒนาสังคม.” คู่มือชีวิตพอเพียงตามพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ม.ป.ป.

อรัญญา ตัญญูเกต. “ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการพึ่งตนเองของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน โครงการวังโป่ง-ชนแดน-วังกำแพง-เพชรบูรณ์” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

อภิชัย พันธเสน. สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันจัดการเพื่อพัฒนาชนบท, 2549.

_____. งานวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงในชนบท “ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและการพัฒนาที่ยั่งยืน” (ม.ป.ท.), 2548.

ภาษาต่างประเทศ

Galtung J. Self-Reliance: A Strategies for Development. London : Bogal L'Ouverture Publication, 1980.

Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : Mc Hill , 1973 .

มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชา
สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

มหาวิทยาลัยศิลปากร
รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ
สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรื่อง การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน:
กรณีศึกษา ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย

นางสาวนภาพรณ วงกัมณี

1. อาจารย์ ดร. นกคณ เหลืองภิรมย์

ตำแหน่ง ประธานกรรมการตรวจสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การนำแนวปฏิบัติ
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษา
ของชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. อาจารย์ ดร. กฤษณา พัชราวณิช

ตำแหน่ง กรรมการตรวจสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษา
ของชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม รัตนโชติ

ตำแหน่ง อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษา
ของชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามภาค ข

แบบสอบถามการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สำหรับผู้วิจัย

□□□ 3

แบบสอบถาม

เรื่อง การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตชีวิตของประชาชน:
กรณีศึกษา ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

โดย นางสาวนภาพรณ วงศ์มณี

นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำชี้แจง ข้อมูลในการศึกษาเรื่องการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนิน
ชีวิตของประชาชน: กรณีศึกษาของชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัด
เชียงราย ในครั้งนี้จะถูกนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ดังนั้นจึงขอความกรุณาให้ทุกท่าน
ช่วยกรอกข้อมูลตามความเป็นจริงด้วย ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม
- ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของประชากร

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ต้องการ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1.1 เพศ

1. ชาย 2. หญิง 4

1.2 อายุ 5

1. ต่ำกว่า 20 ปี 2. 21-30 ปี 3. 31-40 ปี
 4. 41-50 ปี 5. 51-60 ปี 6. 61 ปี ขึ้นไป

1.3 ระดับการศึกษา 6

1. ไม่เกินประถมศึกษา 2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษาตอนต้น 4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
 5. อนุปริญญา (ปวท./ปวศ.) 6. ปริญญาตรี
 7. สูงกว่าปริญญาตรี ระบุ.....

1.4 คริวเรือนของท่านมีรายได้รวมต่อเดือนเท่าไร 7

1. น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน 2. 10,001–20,000 บาทต่อเดือน
 3. 20,001 – 30,000 บาทต่อเดือน 4. 30,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง คำตอบที่ต้องการ และตรงกับความจริงมากที่สุด

ข้อถาม	ใช่	ไม่ใช่
	<p>1.ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำไปใช้ได้กับเกษตรกรรมเท่านั้น การทำธุรกิจ หรือภาคอุตสาหกรรมนำไปใช้ไม่ได้</p> <p>2.องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว บนเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม</p> <p>3.ความพอประมาณ คือ รู้จักศักยภาพที่แท้ของตนเอง มีความ เป็นอยู่อย่างพอเหมาะพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ขัดสน</p> <p>4.มีเหตุผล คือ เน้นความจำเป็น ไม่ใช่ความอยาก มีความถี่ถ้วน รอบคอบ</p> <p>5.มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลกา ภิวัตน์และสามารถรับมือความเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี</p> <p>6.ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน แ ละรัฐ</p> <p>7.จุดเด่นของของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ให้ความสำคัญกับความ “ มั่งมีศรีสุข”มากกว่าความ “ อยู่เย็นเป็นสุข”</p> <p>8.เศรษฐกิจพอเพียงใช้ไม่ได้สำหรับคนในสังคมเมือง</p> <p>9.ความรู้จักพอตามเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่ก่อให้เกิดการพัฒนา</p> <p>10.เศรษฐกิจพอเพียงปฏิเสธความร่ำรวยมั่งคั่งและเทคโนโลยี</p>	

ข้อถาม	ใช่	ไม่ใช่
	<p>11. เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับจริยธรรมทุกขั้นตอน</p> <p>12. ของใช้ฟุ่มเฟือยแต่ทำให้มีความสุข ถ้าพอที่จะซื้อหาได้โดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ก็ถือว่าไม่ผิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>13. หลักเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ประเทศก้าวไม่ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์</p> <p>14. ความพอเพียง คือ ทุกครอบครัวต้องผลิตอาหารของตนเอง ทอผ้าใช้เอง</p> <p>15. การที่จะกู้เงินมาขยายธุรกิจหรือลงทุนอื่นๆ ถือเป็น การผิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>16. หลักเศรษฐกิจพอเพียงปฏิเสธความสุขจากการบริโภคหรือใช้สิ่งของที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก</p> <p>17. เศรษฐกิจพอเพียงไม่ปฏิเสธเงิน แต่ใช้เงินทำงานไม่ใช่เป็นนาย</p> <p>18. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่ใช้เหตุผลเพื่อนำไปสู่การกระทำที่ดี</p> <p>19. เศรษฐกิจพอเพียงคือ การผลิตอาหาร สินค้าต่างๆ ใช้เองไม่ต้องติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ</p> <p>20. เศรษฐกิจพอเพียงคำนึงถึงหลักความสมดุลระหว่างความมั่นคงทางวัตถุกับความมั่นคงทางจิตใจ</p>	

ตอนที่3 คำถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับความรู้ความเข้าใจคำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง คำตอบที่ต้องการ และตรงกับ
การปฏิบัติของท่านเพียงข้อละ 1 คำตอบ

ข้อถาม	ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<p>ด้านความพอประมาณ</p> <p>1.ท่านดำเนินชีวิต โดยยึดหลักสายกลาง รู้จักพอ</p> <p>2.ท่านเรียนรู้รายรับรายจ่าย ของตนเอง โดยการจัดทำบัญชีครัวเรือน</p> <p>3.ท่านลดรายรับรายจ่ายในครัวเรือน โดยทำกิจกรรม ทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้าใช้เอง</p> <p>4.ท่านลดรายจ่ายในการทำเกษตรกรรม โดยทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ทำสมุนไพรรไล่แมลง โดยใช้วัตถุดิบในชุมชน</p> <p>5.ท่านทำเกษตรกรรม โดยการลดการใช้ปุ๋ยเคมี และใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน</p> <p>6.ท่านไม่ก่อหนี้โดยไม่จำเป็นและเกินกำลัง</p> <p>7.ท่านปลูกผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ และปลูกไม้ผล ไว้บริโภคในครัวเรือน</p> <p>8.ท่านและครอบครัว มีสุขภาพแข็งแรง อยู่ห่างไกลอบายมุข</p> <p>9.ท่านและครอบครัวไปร่วมทำบุญ ตักบาตรที่วัดบ่อยๆ</p> <p>10.ท่านดำเนินชีวิต พออยู่ พอกิน</p>					

ข้อถาม	ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<p>ด้านความมีเหตุผล</p> <p>11. ท่านมีส่วนร่วมสืบทอดประเพณีอันดีงามในชุมชน</p> <p>12. ท่านมรเมตตา เอื้ออาทร และช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ</p> <p>13. ท่านดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา</p> <p>14. การทำเกษตรกรรมของท่านใช้แรงงานของคนในครอบครัวมากกว่าการจ้างแรงงาน</p> <p>15. ท่านใฝ่หาความรู้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต</p> <p>16. ท่านใช้สติปัญญาและเหตุผลไตร่ตรองหาสาเหตุและแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยความสามารถ</p> <p>17. ท่านตระหนักว่ารายจ่ายเมื่อเปรียบเทียบกับรายรับอยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมไม่ส่งผลให้ครอบครัวเดือดร้อน</p> <p>18. ท่านมีการลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยในตัวเองและครอบครัวอย่างแท้จริงแล้ว</p> <p>19. ท่านมีการวางแผนการใช้จ่ายของตัวเองและครอบครัวในชีวิตประจำวัน</p> <p>20. ท่านและครอบครัวใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างคุ้มค่าและประหยัด</p>					

ข้อถาม	ผลการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<p>ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว</p> <p>21. ท่านออมเงินเพื่อเป็นทุนสำรองยามฉุกเฉินและเป็นหลักประกันในอนาคต</p> <p>22. ท่านมีเงินประกันชีวิต หรือ เงินฌาปนกิจ เมื่อหักด้วยหนี้สินปัจจุบันเป็นบวก</p> <p>23. ท่านใช้หลักประชาธิปไตยในการอยู่ร่วมกันกับครอบครัว</p> <p>24. การใช้จ่ายของท่านส่วนมาก ใช้ 3 ส่วน ออม 1 ส่วน</p> <p>25. ท่านศึกษาหาความรู้ให้เท่าทันสถานการณ์ การประกอบอาชีพของท่านเสมอ</p> <p>26. ท่านประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว</p> <p>27. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ และกลุ่มฌาปนกิจในชุมชน</p> <p>28. สมาชิกในครอบครัวท่านสามัคคีกันดี</p> <p>29. ท่านมีความตั้งใจและส่งชำระหนี้ได้ดีทุกปี</p> <p>30. ท่านมีความเชื่อว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” และจะทำความดีต่อไปเพื่อผลดีต่อตนเองและครอบครัว</p>					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อสกุล	นภาพรณ วงศ์มณี
วันเดือนปีเกิด	29 พฤษภาคม 2527
ที่อยู่ปัจจุบัน	367/17 ตำบลเจริญเมือง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โทร.086-6550263
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	สำเร็จการศึกษาระดับบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
พ.ศ. 2553	สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2552	บริษัท อินเทอร์เน็ตฟาร์ม จำกัด ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์